

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2024-6-010
Karar Sayısı : 25-10/223-112
Karar Tarihi : 13.03.2025

(Muafiyet)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Ahmet ALGAN (İkinci Başkan), Şükran KODALAK,
Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Ayşe ERGEZEN, Cengiz ÇOLAK,
Rıdvan DURAN

B. RAPORTÖRLER: Nezir Furkan KIRAN, Atahan YALÇINKAYA, Benu
KARAOĞLU, Meliha CEYLAN

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : Türkiye İş Makinaları Distribütörleri ve İmalatçıları Birliği
Bağlarbaşı Mah. Kumru Sok. No:18/1 Kat:1 Evran İş Merkezi
Maltepe/İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Türkiye İş Makinaları Distribütörleri ve İmalatçıları Birliği tarafından üyeleri ile paylaşılması öngörülen raporlara menfi tespit belgesi verilmesi, bunun mümkün olmaması halinde muafiyet tanınması talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 29.02.2024 tarih, 49257 sayı ile intikal eden ve eksiklikleri en son 20.02.2025 tarih, 63606 sayılı cevabi yazı ile tamamlanan bildirim üzerine düzenlenen 10.03.2025 tarihli, 2024-6-010/MM sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; Türkiye İş Makinaları Distribütörleri ve İmalatçıları Birliği tarafından yapılan başvuru ile ilgili olarak;
- Aylık Rapor ve Çeyreklik Rapor kapsamındaki bilgi paylaşımına 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca menfi tespit belgesi verilemeyeceği,
 - Paylaşılması planlanan Aylık Rapor'a 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 5. maddesinde yer alan koşulların tümünü karşılamaması nedeniyle bireysel muafiyet tanınamayacağı,
 - Paylaşılması planlanan Çeyreklik Rapor'un 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 5. maddesindeki koşulları karşıladığı, söz konusu rapora bireysel muafiyet tanınabileceği

kanaat ve sonucuna ulaşıldığı ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

- (4) Kurum kayıtlarına 29.02.2024 tarih ve 49257 sayı ile intikal eden ve Türkiye İş Makinaları Distribütörleri ve İmalatçıları Birliği Derneği (İMDER) tarafından yapılan başvuru ile İMDER tarafından üyeleriyle paylaşılması öngörülen raporlara menfi tespit belgesi verilmesi; menfi tespit verilmesinin mümkün olmaması halinde söz konusu işleme yönelik muafiyet değerlendirme yapılması talep edilmiştir.
- (5) Dosya kapsamında İMDER'den, Amatis Yazılım ve Bilişim Çözümleri Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'nden (AMATİS), Türkiye Makine Federasyonundan, HP Hakan Makina

İnşaat Taahhüt Ticaret Limited Şirketi'nden, Putzmeister Makine Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi'nden, Mekalift Makine Dış Ticaret Anonim Şirketi'nden (MEKALİFT), Kace Makine Limited Şirketi'nden, Akel Makina Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi'nden, Ege Makina İç ve Dış Tic. AŞ'den ve Andoks İş Makinaları İnşaat Metal Sanayi ve Tic. Ltd. Şti'den bilgi ve belge talep edilmiştir.

- (6) Anılan başvuru kapsamında yapılan inceleme, tespit ve değerlendirmelere aşağıda yer verilmektedir.

G.1. İMDER Hakkında Bilgi

- (7) Üyeleriyle birlikte iş ve inşaat makine ve ekipmanları sektörünün %95'inden fazlasını temsil eden İMDER¹, yurt içinde veya dışında; ana üretici teşebbüs tarafından imal edilen veya ettirilen her türlü iş makineleri ve yedek parçalarının, Türkiye'deki genel distribütörlerini ve imalatçıları kendi bünyesi altında toplamaktadır.
- (8) 21.02.2011 tarihli İMDER Ana Tüzüğü'ne göre İMDER'in amacı, İMDER üyelerinin temsil ettiği firmaların özellikle ve öncelikle iş makineleri üretimini, ithalatını, ihracatını, pazarlama, satış ve satış sonrası hizmetler alanını bütünü ile kapsayan faaliyetlerinde bulunurken karşılaştıkları sorunlara çözüm bulmak ve bu alanda yapılacak her türlü düzenlemenin oluşturulmasında ilgili kuruluşlara yardımcı olmak, iş makinesi kullanımının yaygınlaşmasını teminen sektör ile devlet arasındaki ilişkilerin kurulması ile iş makineleri sektörünün gelişimini sağlamak, sektör ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında bulunan diğer kuruluşlarla işbirliğinde bulunarak dernek mensuplarının hak ve yararlarını gözetmektir.
- (9) İMDER bu hedefini gerçekleştirmek amacıyla;
- İş makineleri ithalatçı, ihracatçı ve imalatçı firmalarını bir çatı altında toplayarak aralarında teknik koordinasyon ve desteği sağlamak,
 - Üyelerine ve üyelerinin mensubu olduğu kuruluşlara ve bu konularda faaliyet gösteren ilgili sair kuruluşlara hukuki, sosyal, teknik ve mesleki konularda rehberlik etmek,
 - Her türlü iş makineleri kullanıcı, alıcı, müşteri, operatör, eğitici, öğrenci ve sektör mensuplarına eğitim vermek,
 - Haksız rekabeti önlemek amacıyla otokontrol mekanizması gerçekleştirmek,
 - İş makineleri sanayinin planlama, üretim, kontrol ve ihracat ile kaynaklarının teknik ve ekonomik ilkeler doğrultusunda oluşması ve sürdürülmesi ile mesleki bir kişilik kazanması için girişimlerde bulunmak

ve sair faaliyetler yürütmektedir.

- (10) İMDER Tüzüğü'ne göre Derneğe üye olabilmek için yurt içinde veya dışında; ana üretici teşebbüs tarafından imal edilen veya ettirilen iş makinelerinin Türkiye'deki genel distribütörü olan bir teşebbüste üst düzey yönetici (Yönetim Kurulu Üyesi, Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Genel Koordinatör, Pazarlama ve Satış Müdürü vb. görevlerde) olmak gerekmektedir. Ayrıca derneğin iki asli üyesi tarafından üyeliğe önerilmek, tüzükte belirtilen ve Yönetim Kurulu'nun uygun gördüğü şartlara sahip olmak gerekmektedir. İMDER üyelik koşullarını kabul eden, İMDER Etik Değerler Bildirgesi'ni imzalayan, iş ve inşaat makineleri sektöründe faaliyet gösteren imalatçı veya distribütör tüzel kişiliğe sahip teşebbüsler derneğe üye olabilmektedirler. Tüzel

¹ <https://imder.org.tr/hakkimizda/> (Erişim Tarihi: 11.12.2024)

kişiler dernekte en fazla üç üye ile temsil edilebilirler. Bu üyeler tüzel kişi/teşebbüs adına karar vermeye yetkili ve tüzel kişi/teşebbüs tarafından İMDER'e bildirilen ve üst düzey görevlerde bulunanlardan (Yönetim Kurulu Üyesi, Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Genel Koordinatör, Pazarlama ve Satış Müdürü vb.) oluşabilmektedir.

- (11) İMDER'e üye olan teşebbüslerin listesi aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo-1: İMDER Üyelerinin Listesi

Alfatek İth. ihr. ve Paz. AŞ	HP Hakan Makine İnşaat Tah. Tic. Ltd. Şti.
Altan Hidrolik Mühendislik San. ve Tic. AŞ	İnan Makine San. ve Tic. AŞ
Ascendum Makine Tic. AŞ	Jantsa Jant Sanayi ve Ticaret AŞ
Asko Glob All Marketing Dış Ticaret AŞ	Kale Makine Pazarlama AŞ
Betonstar Makine San. ve Tic. AŞ	Karyer Ticaret Ltd. Şti.
Borusan Makine ve Güç Sistemleri San. ve Tic. AŞ	Koluman Motorlu Araçlar Tic. ve San. AŞ
Bosch Rexroth Otomasyon San. ve Tic. AŞ	Maats İnşaat Makinaları Ltd. Şti.
Ceren Makine İthalat İhracat Paz. Ltd. Şti.	Mann ve Hummel Filtre San. ve Tic. Ltd. Şti.
Cleanfix Makine Tic. ve San. Ltd. Şti.	Marubeni Dağıtım ve Servis AŞ
Cummins Turkey Motor Güç Sistemleri Satış Servis Ltd. Şti.	Mecalac İş Makineleri San. Tic. Ltd. Şti.
Çatalkaya Makine Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.	Mekalift Makine Dış Ticaret AŞ
Çözüm Makine Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.	Motto Danışmanlık Mühendislik ve Teknoloji Ltd. Şti.
Çukurova İthalat ve İhracat Türk AŞ	Mst İş ve Tarım Mak. San. ve Tic. AŞ
Çukurova Makine İmalat ve Tic. AŞ	Pimakina Otomotiv İnşaat Makine Paz. ihr. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Çukurova Ziraat Endüstri ve Tic. AŞ	Power Teknik Servis ve Sanayi Tic. AŞ
E-Berk Makine Metalurji İnşaat Turizm Danışmanlık İth. ve Tic. AŞ	Putzmeister Makine San. ve Tic. AŞ
Els Lift Makine Sanayi Ticaret AŞ	Sif İş Mak. Paz. San. ve Tic. AŞ
E-Mak Makine İnşaat San. ve Tic. AŞ	Tünelmak İş Makineleri Sanayi ve Ticaret AŞ
Enka Pazarlama İhracat ve İthalat AŞ	Türk Traktör ve Ziraat Makineleri AŞ
Fabo Global Tic. Ltd. Şti.	Uygunlar Dış Tic. AŞ
Gama Ticaret ve Turizm AŞ	Wacker Neuson Makine Ltd. Şti.
Gülmak İstif Makinaları San. ve Tic. Ltd. Şti.	Xugong İş Makine San. ve Tic. Ltd. Şti.
Hasel İstif Mak. San. ve Tic. AŞ	Yanmar Turkey Makine AŞ
Hidrokon Konya Hidrolik Makine San. ve Tic. Ltd. Şti.	ZF Services Türk San. ve Tic. AŞ
Hidromek Hidrolik ve Mekanik Makine İmalat San. ve Tic. AŞ	Zoomlion Cifa Makine Sanayi ve Ticaret AŞ
Kaynak: Bildirim Formu.	

G.2. Sektör Hakkında Bilgi

- (12) 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun “*Tanımlar*” başlıklı 3. maddesinde, iş makineleri “*yol inşaat makineleri ile benzeri tarım, sanayi, bayındırlık milli savunma ile çeşitli kuruluşların iş ve hizmetlerinde kullanılan; iş amacına göre üzerine çeşitli ekipmanlar monte edilmiş; karayolunda insan, hayvan, yük taşımada kullanılamayan motorlu taşıtlar*” olarak tanımlanmıştır. Bu tanımdan yola çıkarak iş makineleri sektörünün; bayındırlık, inşaat, altyapı, üstyapı, madencilik, taş ocakçılığı, geri dönüşüm, sanayi ve endüstriyel yatırımların gerçekleşmesinde rol oynayan iş ve inşaat makinelerini, sektörel olarak malzeme, imalat yönetimi, yakıt, otomasyon, verimlilik, çevre, iş güvenliği vb. açılardan çeşitli üretim teknolojilerinin uygulandığı makine sanayinin alt kolu olduğunu söylemek mümkündür.
- (13) İş ve inşaat makineleri sektörü; sanayi sektörleri içinde yoğun olarak yatırım malı üreten bir sektör olması sebebiyle, imalat sanayi içinde özel ve önemli bir konumda

bulunmaktadır. Sektör, yatırım malı üretmesi nedeniyle diğer bütün sanayi kolları ile etkileşim içerisinde olup üretilen makineler ve mekanik ekipmanların performansı, diğer tüm sektörlerin verimliliğini doğrudan etkilemekte, ayrıca ekonominin gelişmesine ve sanayi kollarının rekabet gücünün artmasına katkı sağlamaktadır.²

- (14) İş ve inşaat makinelerine ihtiyaç duyulan başlıca sektörler; inşaat sektörü, madencilik sektörü, belediyeler ve devlet kurumlarının altyapı çalışmaları, tarım ve hayvancılık sektörü, makine ve ekipman kiralama faaliyetleri olup iç pazardaki ana müşteri gruplarını da bu sektörler oluşturmaktadır. 2023 yılı için toplam pazar büyüklüğünün 5 milyar Amerikan doları olduğu değerlendirilen sektörün iç pazar satışları, 2023 yılı İMDER verilerine göre 15 bin adet olarak gerçekleşmiş olup 2023 yılı ihracatı, bir önceki yıla göre yaklaşık %14 artışla 2,26 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.³ Bu ihracat başta Rusya, Almanya, Avusturya, Fransa Birleşik Krallık, Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Irak, Kazakistan ve İsveç gibi ülkelere gerçekleştirilmiş olup 2024 yılı ilk altı aylık dönemde sektör, ihracatını bir önceki yılın aynı dönemine göre %8,7 artırarak yaklaşık 523 milyon dolar seviyesine ulaştırmıştır.⁴ Makine İhracatçıları Birliği verilerine göre, 2023 yılının ilk altı ayında sektör, 1.104 milyar dolar ithalat gerçekleştirmiştir.⁵ İthalatın yoğun olarak gerçekleştiği başlıca ülkeler ise Almanya, Çin, Japonya ve ABD'dir.⁶ İMDER üyelerinin toplam pazar payının iş ve inşaat makineleri pazarının %95'ine karşılık geldiği değerlendirilmiştir.

- (15) İş ve inşaat makineleri sektörünün genel yapısına bakıldığında;

- Sektörde yatırım maliyetinin oldukça yüksek olduğu,
- Saha destek sistemleri içermesi de gerektiğinden servis ağı kurulması sürecinde yaşanan zorluklar, yüksek ekipman maliyetleri, ithalat sürecinde yaşanan zorlukların, teknik bilgi gereksinimleri, mevzuata uyum gibi zorlukların pazara girişi etkilediği,
- Sektöre yönelik talep yapısının değişken olduğu, zira özellikle madencilik sektörü tarafından iletilen talebin mevsimsel iklim şartlarına ve coğrafi koşullara bağlı olarak değiştiği, bahse konu sektör tarafından yöneltilen talebin ilkbahar ve yaz aylarında artış gösterdiği, kış aylarında durağan bir seyir izlediği,
- Kurdaki dalgalanmalara, faiz oranlarına ve altyapı ile üstyapıdaki hareketliliğe bağlı olarak talebin etkilendiği,
- Turizm bölgelerinde inşaat yasakları, tarım bölgelerinde hasat dönemi, taahhüt firmalarının yurt içi ve yurt dışı proje kazanımları gibi faktörlerin sektörü etkilediği ve
- Sektörde faaliyet gösteren teşebbüs sayısının fazla olduğu

tespit edilmiştir.

² https://www.makfed.org/pdf/insaatMadencilikveMakineSektorleriEtkilesimiRaporu_2021.pdf (Erişim Tarihi: 14.01.2025)

³ <https://www.bloomberght.com/is-ve-insaat-makinalari-ihracati-yuzde-14-artti-2352515> (Erişim Tarihi: 14.01.2025)

⁴ <https://www.milliyet.com.tr/ekonomi/turkiye-is-ve-insaat-makineleri-sektoru-2023-yilinda-2-26-milyar-dolar-ihracat-yapti-7124383?utm> (Erişim Tarihi: 14.01.2025)

⁵ <https://sanayigazetesi.net/is-makinalari-sektorunun-ihracat-ve-ithalat-rakamlari-aciklandi/> (Erişim Tarihi: 14.01.2025)

⁶ <https://www.ihracat.co/2023/03/turkiyenin-en-cok-ithalat-yaptigi.html?utm> (Erişim Tarihi: 14.01.2025)

- (16) Sektöre ilişkin belirtilmesi gereken bir diğer husus, iş ve inşaat makineleri pazarında yürütülen/yürütülmesi planlanan ithalat faaliyetlerinin Ticaret Bakanlığı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından belirlenen mevzuatlara uyumlu gerçekleştirilmesi gerekliliğidir. Bununla birlikte ilgili bakanlıklar tarafından ithalata yönelik aranan koşulların ticari hayatın olağan akışı içerisinde makul bir nitelikte olduğu ifade edilebileceğinden pazara giriş önünde esaslı bir engel teşkil etmeyeceği söylenebilecektir.
- (17) Sonuç olarak belirtilmelidir ki, kuruluş maliyeti yüksek bir endüstri olan iş ve inşaat makineleri pazarında faaliyet göstermek isteyen teşebbüsler pazara girişi ciddi derecede zorlaştıran regülasyonlar ile karşı karşıya olmamaları ve ithalat imkânlarının da bulunması nedenleriyle yüksek seviyede bir giriş engeli ile karşılaşmamaktadırlar. Nitekim pazara yeni giriş yapan teşebbüslerin de bulunması bu durumu kanıtlamaktadır.

G.3. Kurulun İMDER Hakkında Almış Olduğu Kararlar

G.3.1. 19.11.2020 Tarih ve 20-50/688-302 Sayılı İMDER-I Kararı

- (18) İMDER'in üyeleriyle paylaşılan ve/veya paylaşılması öngörülen raporlara menfi tespit verilmesi ya da muafiyet tanınması talebini içeren 24.01.2020 tarihli başvurusu kapsamındaki raporlar, (i) yeni iş ve inşaat makinelerinin satış adetleri, (ii) ikinci el iş ve inşaat makinelerinin satış adetleri ve (iii) iş ve inşaat makinelerinin kiralama adetleri ile kiralamaya konu makine adetlerine ilişkin olmak üzere üç başlık altında incelenmiştir. Yeni iş ve inşaat makinelerine ilişkin satış adedi bilgilerini derleyen ve İMDER üyeleriyle paylaşılmakta olan raporlar; Aylık Rapor, Üç Aylık Rapor, Yıllık Rapor, Yıllık Genel Toplam Raporu, Karşılaştırma Raporu, Aylık Karşılaştırma Raporu ve Açıklama Girilenler Raporu olmak üzere yedi rapordan oluşmaktadır. Bununla birlikte, yeni paylaşılması öngörülen raporlar Yeni Aylık Rapor (V1), Yeni Aylık Rapor (V2) ve Yeni Üç Aylık Rapor başlıkları ile sunulmuşlardır. Söz konusu raporların kapsamı aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo-2: İMDER Tarafından Yeni İş ve İnşaat Makinelerinin Satış Adetleri Kapsamında Paylaşılması Planlanmış Raporlar

Raporlar	Bilgi	Alt Kırılım	Coğrafi Bakımdan	Teşebbüs/Toplu Bazda	Aylık/Yıllık	Bilginin Yaşı
Eski Aylık Rapor	Satış Adedi	Büyükölük	Bölge ⁷	Toplu	Aylık	Biten ayın sonunda
Yeni Aylık Rapor (V1)	Satış Adedi	Büyükölük	Bölge	Teşebbüs	Aylık	Biten ayın sonunda
Yeni Aylık Rapor (V2)	Satış Adedi	Büyükölük	Türkiye	Teşebbüs	Aylık	Biten ayın sonunda
Eski Üç Aylık Rapor	Pazar Payı	Büyükölük	Türkiye	Teşebbüs	Aylık	Üç ay eskitilerek
Yeni Üç Aylık Rapor	Satış Adedi	Büyükölük	İl	Teşebbüs	Aylık	Üç ay eskitilerek
Yıllık Rapor	Satış Adedi	Büyükölük	İl	Teşebbüs	Aylık	Bir yıl
Yıllık Genel Toplam Raporu	Satış Adedi	Büyükölük	İl	Teşebbüs	Yıllık	Biten yılın sonunda
Karşılaştırma Raporu	Satış Adedi	Sınıf	Türkiye	Toplu	Aylık	Karşılaştırılan aya göre değişmektedir.
Aylık Karşılaştırma Grafiği	Satış Adedi	Sınıf ve Büyükölük	Bölge	Toplu	Aylık	Karşılaştırılan aya göre değişmektedir
Kaynak: Kurulun 19.11.2020 Tarih ve 20-50/688-302 Sayılı İMDER-I Kararı						

- (19) İkinci el iş ve inşaat makinelerine ilişkin satış adedi bilgilerini derleyen ve o dönem paylaşılmalta olan Raporlar; "Dönemlik Rapor", "Karşılaştırma Raporu", "Dönemlik Karşılaştırma Raporu", "Açıklama Girilenler Raporu" ve "Sıfır Makine Karşılaştırması Raporu" olmak üzere beş adet rapordan oluşmaktadır. Bu raporlardan Dönemlik Raporun iki versiyonu bulunmaktadır. Dönemlik Raporun, yeni bir versiyonunun (Yeni Dönemlik Rapor) İmderonline platformu üzerinden paylaşılması planlanmıştır. Belirtilen raporların içeriğine aşğıdaki tabloda yer verilmiştir:

⁷ Bölge ifadesi en az üç ili ifade etmektedir.

Tablo-3: İMDER Tarafından İkinci El İş ve İnşaat Makinelerinin Satış Adetleri Kapsamında Paylaşılması Planlanmış Raporlar

Raporlar	Bilgi	Alt Kırılım	Coğrafi Bakımdan	Teşebbüs/Toplu Bazda	Aylık/Yıllık	Bilginin Yaşı
Eski Dönemlik Rapor (V1)	Satış Adedi	Sınıf	Bölge	Toplu	Üç aylık	Biten çeyreğin sonunda
Eski Dönemlik Rapor (V2)	Satış Adedi	Sınıf	Bölge	Teşebbüs	Üç aylık	Bir sonraki çeyreğin sonunda
Yeni Dönemlik Rapor	Satış Adedi	Sınıf	Bölge	Teşebbüs	Üç aylık	Biten çeyreğin sonunda
Karşılaştırma Raporu	Satış Adedi	Sınıf	Türkiye	Toplu	Üç aylık	Karşılaştırılan üç aya göre değişmektedir.
Dönemlik Karşılaştırma Grafiği	Satış Adedi	Sınıf	Bölge	Toplu	Üç aylık	Karşılaştırılan üç aya göre değişmektedir.
Sıfır Makine Karşılaştırma Raporu	Satış Adedi	Sınıf	Bölge	Toplu	Üç aylık	Karşılaştırılan üç aya göre değişmektedir.
Kaynak: Kurulun 19.11.2020 Tarih ve 20-50/688-302 Sayılı İMDER-I Kararı						

- (20) İMDER tarafından paylaşılması öngörülen kiralamaya konu makinelerle ilişkin kiralama adetlerini ve kiralamaya konu makine adedi bilgilerini derleyen raporlar, Dönemlik Kiralama Raporu (V1), Dönemlik Kiralama Raporu (V2) ve Yıllık Kiralama Raporu'ndan oluşmaktadır. Bahse konu raporların detayları aşağıdaki tabloda bulunmaktadır:

Tablo-4: İMDER Tarafından İş ve İnşaat Makinelerinin Kiralanma Adetleri İle Kiralamaya Konu Makine Adetleri Kapsamında Paylaşılması Planlanmış Raporlar

Raporlar	Bilgi	Alt Kırılım	Coğrafi Bakımdan	Teşebbüs/Toplu Bazda	Aylık/Yıllık	Bilginin Yaşı
Dönemlik Rapor (V1)	Kiralanın Makine Adedi	Büyükölük	Türkiye	Anonim	Üç aylık	Biten çeyreğin sonunda
Dönemlik Rapor (V2)	Kiralanın Makine Adedi	Büyükölük	Türkiye	Teşebbüs	Üç aylık	Bir sonraki çeyreğin sonunda
Yıllık Kiralama Raporu	Kiralanın Makine Adedi	Büyükölük	Türkiye	Teşebbüs	Yıllık	Biten yılın sonunda
Kaynak: Kurulun 19.11.2020 Tarih ve 20-50/688-302 Sayılı İMDER-I Kararı						

- (21) Kurul kararında menfi tespit başvurusuna yönelik olarak, bazı raporların bölge seviyesinde teşebbüs bazlı satış miktarı verilerini, bazı raporların ise il bazında satış miktarı bilgisini içerdği, aylık ve üç aylık raporda yer alması beklenen verilere kıyasla daha detaylı bilgi paylaşımlarının öngöröldüğü, her ne kadar teşebbüs temsilcisi tarafından iş ve inşaat makineleri pazarının istikrarlı yapı sergilemediği ve koordineli sonuç doğurmaya elverişli olmadığı ifade edilse de İMDER'e üye olan teşebbüslerin pazarın %95'ini teşkil ettiğİ dikkate alındığında başvuruya yönelik daha detaylı bir inceleme yapılması gerektiğİ, nitekim İMDER tarafından paylaşılacak olan veriler arasında bireysel veri olarak kabul edilebilecek teşebbüs bazlı satış miktarı verisi bulunduğİ, belirtilen sebeplerle teşebbüs bazında paylaşımı öngören bildirimle ilgili olarak genel hatları itibarıyla iş ve inşaat makinelerine dair bilgi paylaşımının, menfi tespit kapsamında ele alınamayacağı değİlendirmesi yapılmıştır.
- (22) Kararda muafiyet değİlendirmesine ilişkin olarak ise, başvuru konusu raporların 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (a), (b) ve (c) bentlerini karşılamakla birlikte, (d)

bendindeki koşulu karşılamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kurul kararında (d) bendi kapsamında yapılan değerlendirmeler sonucunda, İMDER tarafından paylaşılacak olan aylık, üç aylık, dönemlik ve karşılaştırma raporlarının birbirlerini tamamlayıcı niteliği haiz olduğu, aylık raporlarda yer verilmeyen verilere üç aylık raporlarda yer verildiği, üç aylık raporda yer verilmeyen verilere dönemlik raporlarda yer verildiği dolayısıyla üye teşebbüslerin yılın her zamanında birbirini denetleme imkân ve yetisine sahip olacağının anlaşıldığı, bu nedenle pazar her ne kadar dinamik ve karmaşık yapıya sahip olsa da paylaşılacak veriler aracılığıyla pazarın şeffaflık seviyesinin artarak teşebbüsler arası koordinasyon sonucuna yol açabileceği, bu hususların yanında, raporların teşebbüs bazlı veri paylaşımını öngörmesi, veri paylaşım sıklığı, paylaşılacak verilerin sınırlarının ve hangi amaçla toplandığının net olmaması, paylaşılacak verilerin gerçek anlamda kamuya açık veri nitelendirilmesinin mümkün olmaması, verilerin bağımsız bir araştırma şirketi tarafından değil de dernek çalışanları tarafından derlenecek olması nedenleriyle rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırladığına karar verilmiştir.

G.3.2. 07.04.2022 Tarih ve 22-16/269-121 Sayılı İMDER-II Kararı

- (23) İMDER'in, üyeleriyle paylaşılması öngörülen raporlara menfi tespit verilmesi ya da muafiyet tanınması talebini içeren 14.09.2021 tarihli bir diğer başvurusunda yer alan raporlar ise (i) aylık iş ve inşaat makinelerine ilişkin satış adedi bilgilerini derleyen Aylık Rapor, (ii) yıllık iş ve inşaat makinelerinin satış adedini içeren Yıllık Rapor-I ve (iii) yıllık iş ve inşaat makinelerinin kiralama adedini içeren Yıllık Rapor-II olmak üzere üç başlık altında incelenmiş olup raporların kapsamı aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Tablo-5: İMDER Tarafından Paylaşılması Planlanmış Raporlar

Raporlar	Bilgi	Alt Kırılım	Coğrafi Bakımdan	Teşebbüs/Toplu Bazda	Aylık/Yıllık	Bilginin Yaşı
Aylık Rapor	Satış Adedi	Büyükölük	Türkiye	Toplu En az 5 teşebbüs ile %25'ten düşük ağırlık	Aylık	Biten ayın sonunda
Yıllık Rapor-I	Satış Adedi	Büyükölük	İl	Toplu	Yıllık	Üç ay eskitilerek
Yıllık Rapor-II	Kiralama Adedi	Uzun/Kısa Dönem	Türkiye	Toplu	Yıllık	Üç ay eskitilerek
Kaynak: Kurulun 07.04.2022 Tarih ve 22-16/269-121 Sayılı İMDER-II Kararı						

- (24) Menfi tespit başvurusu bakımından Kurul tarafından, Aylık Rapor'un teşebbüs bazında bilgi içermeyeceği ile verilerin en az beş teşebbüsün katıldığı ve hiçbirinin konsolide veriler içindeki ağırlığının %25'in üzerinde olmaksızın toplulaştırılmış şekilde ülke çapında paylaşılacağı dikkate alınmış, ayrıca iş ve inşaat makineleri pazarının dar oligopol olmayan, istikrarsız ve karmaşık bir yapıyı haiz olduğu tespit edilmiştir. Diğer yandan, satış adedi bilgilerinin biten ayın sonunda paylaşılması ile veri paylaşım sıklığı ve yaşı itibarıyla bilgilerin yeterince eskitilmediğinden bahisle menfi tespit belgesi düzenlenemeyeceği değerlendirmesinde bulunulmuştur. Yıllık Rapor-I hakkında ise satış adedi bilgileri yıllık bazda ve üç ay eskitilerek hazırlanacak olmasına karşın, bilgi paylaşımına en az beş teşebbüsün katılması ve katılımcıların konsolide veriler içindeki ağırlığının %25'in üzerinde olmayacak şekilde paylaşılması şartlarının öngörülmemesi ile İMDER'e üye olan teşebbüslerin pazarın yaklaşık olarak %95'ini oluşturmalarının il bazında koordinasyona yol açabileceği ve bu nedenle raporun menfi tespit kapsamında ele alınamayacağı kanaatine varılmıştır. Son olarak Yıllık Rapor-II'ye yönelik olarak Yıllık Rapor-I'den farklı olarak kiralama adedi verilerinin il bazında değil Türkiye çapında toplulaştırılacağı ve pazarda faaliyet gösteren finansal kiralama

şirketlerinin bulunduğu⁸ gözetilmiş olup pazarın dar oligopol olmayan, istikrarsız ve karmaşık yapısı, sektöre yönelik olarak herhangi bir önaraştırma veya soruşturma yürütülmemiş olması ile verilerin üçüncü taraf bağımsız bir firma olan AMATİS aracılığıyla toplanacak olması sebebiyle menfi tespit belgesi verilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

- (25) Kurulun bireysel muafiyete ilişkin değerlendirmesinde Aylık Rapor ile Yıllık Rapor-l'in, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (a), (b), (c) ve (d) bentlerini karşıladığı sonucuna ulaşılmış ve her iki rapora ilişkin olarak 5 yıl süre ile bireysel muafiyet tanınması kararlaştırılmıştır. İMDER-I kararından farklı olarak (d) bendine ilişkin değerlendirmede pandemi nedeniyle küresel tedarik zincirinin bozulduğu, ürün siparişlerine yönelik planlama süreçlerinin 8-12 hafta iken 6 ay ila 1 yıl arasına yükseldiği, raporların makul bir ücret⁹ karşılığında İMDER'e üye olan veya olmayan gerçek ve tüzel kişiler, üniversiteler, araştırma kuruluşları gibi paydaşlarla paylaşılacağı, raporların daha az ayrıntı içeren versiyonlarının İMDER'in resmi internet sitesinde yayımlanacağı, talep halinde de kamu kurum ve kuruluşları ile paylaşılacağı, verilerin üçüncü taraf bağımsız bir firma olan AMATİS aracılığıyla toplanacağı, raporların teşebbüs verisi içermeksizin toplulaştırılmış olarak paylaşılacağı, Aylık Rapor'da paylaşılması öngörülen verilerin ilgili ayın bitiminde paylaşılacak olmasına karşılık verilerin en az beş teşebbüsün katılacağı ve katılımcıların konsolide veriler içindeki ağırlığının %25'in üzerinde olmayacağı şekilde paylaşılacağı, Yıllık Rapor-l'in ise il bazında veriler içermesine karşılık ilgili yıl bittikten üç ay sonra yayımlanacağı dikkate alınarak her iki raporun da rekabetin zorunlu olandan fazla kısıtlanmaması koşulunu karşıladığı kanaatine varılmıştır.

G.4. İMDER Tarafından Planlanan Bilgi Değişimi Uygulaması

G.4.1. Paylaşım İlişkin Genel Bilgiler

- (26) İMDER tarafından dosya kapsamında yapılan başvuru esas itibarıyla Kurulun yukarıda yer verilen 22-16/269-121 sayılı İMDER-II kararında incelemeye konu edilen sistem kapsamında yeni bazı bilgilerin paylaşılmasına yöneliktir. Anılan sisteme ilişkin genel bazı bilgilerin verilmesinde yarar bulunmaktadır. Bu sistem kapsamında, İMDER tarafından üyeleriyle hâlihazırda faaliyet gösteren İmderonline platformu üzerinden çeşitli şekillerde iş ve inşaat makineleri satış adedi bilgileri paylaşmaktadır. Söz konusu uygulamaya katılımın isteğe bağlı olduğu belirtilmektedir. Bu kapsamda İMDER, sektöre ilişkin öngörülebilirlik sağlamak ve kamu otoritelerine gerekli bilgileri sunmak amacıyla; üyelerden verileri alarak bağımsız bir firma olan ve hâlihazırda İmderonline platformuna veri girişi sağlayan AMATİS vasıtasıyla veri paylaşımı gerçekleştirmektedir.
- (27) Cevabi yazılarda, İmderonline uygulaması ile üyelerin içinde bulunulan ayın ilk yarısında, bir önceki ayın büyüklük alt kırılımına göre il bazlı satış adetlerini girmelerinin beklendiği ve tüm üyeler tarafından veri girişlerinin tamamlanmasının ardından Kurul kararları çerçevesinde belirlenmiş olan rapor formatında bilgilerin üyelere raporlanmasının amaçlandığı belirtilmektedir. Aylık satışlar selektif olarak girilmekte olup teşebbüsler tarafından il ve makine bilgisi için en alt kırılım olan büyüklük alt kırılımı bazında veri sağlanmaktadır.

⁸ Yıllık Rapor-II kapsamındaki veriler finansal kiralama şirketlerinin kiralama adedi verilerini içermemektedir.

⁹ Raporların elde edilmesinde uygulanacak ücret İMDER üyelerinin yıllık aidatları kadardır.

(28) Uygulamada İMDER genel merkezini temsil eden *merkez kullanıcılar*, sisteme veri girişi yapan ve raporları alabilen *standart üye kullanıcılar*¹⁰ ve sadece rapor alabilen *raporlama kullanıcıları* olmak üzere üç kullanıcı tipi yer almaktadır. Anılan kullanıcıların sisteme girilen ham verilere erişimi bulunmamaktadır. Öte yandan hazırlanan raporlar, üye teşebbüslerin yanı sıra talep etmeleri halinde kamu kurumları ile de paylaşılacaktır. Bu çerçevede; AMATİS ve İMDER (Taraflar) arasında İmderonline olarak adlandırılan platforma yüklenen verilerin AMATİS tarafından kullanımı ve üçüncü kişiler ile paylaşımını düzenlemek üzere 12.08.2022 tarihinde Gizlilik Sözleşmesi (Sözleşme) imzalanmıştır. Sözleşme’de Taraflar arasındaki ilişki kapsamında veri tabanına kaydedilen her türlü bilgi ve belge “Gizli Bilgi” olarak kabul edilmiş olup Sözleşmenin 3. maddesinde:

- Gizli Bilgiler’i veren tarafça bilginin açıklanması sırasında, zaten Gizli Bilgiler’i alan tarafından bilinmekte olan bilgi,
- Gizli Bilgiler’in açıklanması sırasında, kamu bilgisinde olan veya açıklamadan sonra yayınlanan veya kamu bilgisinin bir parçası olan bilgi,
- Gizli Bilgiler’i alan tarafından bağımsız olarak elde edildiği ispatlanabilen bilgiler,
- Gizli Bilgiler’i alan tarafa, Gizli Bilgiler’i veren tarafın bu Gizli Bilgiler’in artık gizli olmadığını bildirdiği bilgi,
- Mahkeme kararı ve idari merci emrine dayalı olarak açıklanması gereken bilgi

Gizli Bilgiler’in istisnaları arasında sayılmıştır.

(29) Sözleşme’de AMATİS’in, İMDER’in ön yazılı izni ile onay verdiği durumlar hariç olmak üzere; Gizli Bilgiler’i üçüncü kişilerle paylaşamayacağı ve herhangi bir amaçla kullanmayacağı, ihtiyaç olduğu ölçüde, sadece bilmesi gereken temsilciler ile paylaşacağı ve söz konusu bilgilerin ifşa edilmesini önleyeceği, Gizli Bilgiler’in suistimal edilmesi veya kötüye kullanılması söz konusu olduğunda derhal taraflara yazılı olarak bildireceği hususları yer almaktadır. Yazılıma kaydedilen veri ve bilgiler AMATİS tarafından sağlanan sunucuda saklanmakta olup sunucunun güvenliğinden AMATİS sorumludur. Ayrıca, AMATİS Gizli Bilgiler içeren her türlü materyali, taraflar arasındaki hizmetten kaynaklanan ilişkinin ya da Sözleşme’den kaynaklanan yükümlülüklerin sona ermesi halinde İMDER’e iade edecek ve hizmet ilişkisi kapsamında saklanan tüm verileri imha edecektir.

(30) İmderonline platformu üzerinden paylaşılması öngörülen raporlar, çeşitli alt kırılımlar ile İMDER üyelerinin iş ve inşaat makinelerinin satış adedi bilgilerini içermektedir. Esas itibarıyla İMDER, hâlihazırda üyeleriyle birtakım bilgi paylaşımında bulunmaktadır. Kurulun İMDER-II kararı doğrultusunda, İMDER tarafından (i) aylık iş ve inşaat makinelerine ilişkin satış adedi bilgilerini derleyen Aylık Rapor, (ii) yıllık iş ve inşaat makinelerinin satış adedini içeren Yıllık Rapor-I ve (iii) yıllık iş ve inşaat makinelerinin kiralama adedini içeren Yıllık Rapor-II olmak üzere üç adet raporun bilgi paylaşımına konu edildiği görülmektedir. İMDER’in, dosya kapsamında incelemeye konu edilen başvurusunda yer verilen raporlar ise (i) aylık iş ve inşaat makinelerine ilişkin satış adedi bilgilerini derleyen Aylık Rapor ve (ii) üç aylık iş ve inşaat makinelerinin satış adedini içeren Çeyreklik Rapor olmak üzere iki başlık altında ele alınabilecektir. İMDER’in talebi, hâlihazırda paylaşılan Aylık Rapor’un revize edilmesi ile Yıllık Rapor-

¹⁰ Standart üye kullanıcılardan sadece yönetici tipindeki kullanıcılar İMDER raporlarına erişim sağlayabilmektedir.

İ'n süre açısından farklılaştırılmış bir versiyonu olan Çeyreklik Rapor adı altında yeni bir raporun paylaşılmasına ilişkin olarak Kurulun menfi tespit yahut muafiyet kararı alması yönündedir.

- (31) İMDER tarafından hâlihazırda paylaşılan raporlar ile paylaşılması planlanan bilgilerin kapsamına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo-6: İMDER Tarafından Paylaşılan ve Paylaşılması Planlanan Raporlar

Raporlar	Paylaşılma Durumu	Bilgi	Alt Kırılım	Coğrafi Bakımdan	Teşebbüs/ Toplu Bazda	Aylık/ Yıllık	Bilginin Yaşı
Aylık Rapor	Paylaşılmakta	Satış Adedi	Büyüklik	Türkiye	Toplu En az 5 teşebbüs ile %25'ten düşük ağırlık	Aylık	Biten ayın sonunda
Aylık Rapor	Paylaşılması planlanmakta	Satış Adedi	Büyüklik	Türkiye	Toplu En az 3 teşebbüs ile %40'tan düşük ağırlık	Aylık	Biten ayın sonunda
Çeyreklik Rapor	Paylaşılması planlanmakta	Satış Adedi	Büyüklik	İl	Toplu	Üç aylık	Üç ay eskitilerek
Yıllık Rapor-I	Paylaşılmakta	Satış Adedi	Büyüklik	İl	Toplu	Yıllık	Üç ay eskitilerek
Yıllık Rapor-II	Paylaşılmakta	Kiralama Adedi	Uzun/Kısa Dönem	Türkiye	Toplu	Yıllık	Üç ay eskitilerek
Kaynak: Kurulun 07.04.2022 tarih ve 22-16/269-121 sayılı İMDER-II kararı ile Bildirim Formu							

- (32) Raporların içerdiği bilgilerin alt kırılımlarının anlaşılabilmesi adına, öncelikle bu kırılımlara ilişkin açıklama yapılması faydalı olacaktır. Raporlarda öncelikle "(i) makine" grubu başlığı altında bir alt kırılıma yer verilmektedir. Bunlar; ataşman, kırma eleme, makine, mini makine ve diğer şeklindedir. Akabinde her bir makine grubu "(ii) sınıf" başlığı altında ikinci bir alt kırılım içermektedir. Örneğin, makine grubu bazındaki ataşman alt kırılımı, sınıf bazında "hidrolik delici" ve "hidrolik kırıcı" olarak ikinci bir alt kırılım teşkil etmektedir. Sınıf bazındaki alt kırılım ise "(iii) büyüklük" başlığı altında üçüncü bir alt kırılıma ayrılmaktadır. Örneğin, hidrolik kırıcı sınıfı çalışma ağırlığına göre, hidrolik kırıcı, beko loder kırıcıları, mini makine kırıcıları ve diğer olarak ayrılmaktadır. Raporlarda paylaşılan bilgilerin hangi alt kırılımlara göre paylaşılacağına ataşman makine grubu altındaki bir örneği Tablo-7'de yer almaktadır:

Tablo-7: Bilgisi Paylaşılması Planlanan Ürünlerin Alt Kırılımları

Makine Grubu	Sınıf	Büyüklük
Ataşman	Hidrolik Delici	Hidrolik Delici
	Hidrolik Kırıcı	Beko Loder Kırıcıları (250-450 kg.)
		Diğer (Çalışma ağırlığı >450 kg.)
		Hidrolik Kırıcı
		Mini Makine Kırıcıları (Maksimum 250 kg.)
Kaynak: Bildirim Formu		

G.4.2. Paylaşılması Planlanan Raporların Kapsamı

Aylık İş ve İnşaat Makinelerine İlişkin Satış Adedi Bilgilerini Derleyen Rapor (Aylık Rapor)

Tablo-8: İMDER Tarafından Paylaşılması Planlanan Aylık Raporlar

Raporlar	Bilgi	Alt Kırılım	Coğrafi Bakımdan	Teşebbüs/Toplu Bazda	Aylık/Yıllık	Bilginin Yaşı
Aylık Rapor	Satış Adedi	Büyüklik	Türkiye	Toplu	Aylık	Biten ayın sonunda
				En az 3 teşebbüs ile %40'tan düşük ağırlık		
Kaynak: Bildirim Formu						

- (33) Aylık Rapor'da Tablo-8'de gösterildiği üzere satış adedi verileri, biten ayın sonunda teşebbüs bazında bilgi içermeyen ve ülke çapında toplulaştırılmış olarak kullanıcıların bilgisine sunulacaktır. Tablo-5 ile Tablo-8 bir arada incelendiğinde İMDER-II kararı uyarınca bireysel muafiyet tanınan Aylık Rapor'da paylaşılan bilgiler kapsamında mevcut başvuruda herhangi bir değişikliğe gidilmediği anlaşılmaktadır. Diğer yandan, başvuruda Aylık Rapor'un en az beş teşebbüsün katılımının sağlanması ve katılımcıların hiçbirinin verisinin konsolide veri içerisindeki ağırlığının %25'in üzerinde olmaması koşulunun birçok ürün grubu bakımından sağlanamaması sebebiyle genel olarak yalnızca makine grubuna ilişkin verilerin paylaşılabilirliği, sınıf ve büyüklük alt kırılımları bazında ise veri paylaşımında bulunulamadığı, bu durumun ise iş makinesi üreticileri ve distribütörlerinin pazarın geneli veya spesifik olarak belli ürünlere olan talebin hangi ivmede arttığını veya azaldığını dönemsel olarak takip edebilmelerini ve buna göre talep planlaması yapabilmelerini güçleştirdiği ifade edilmiştir.¹¹ Bu doğrultuda İMDER tarafından, İMDER-II kararında getirilen en az beş teşebbüs ve %25 ağırlık koşullarının değiştirilmesiyle, veri paylaşımına ilişkin sınırlamada en az üç teşebbüsün katılımının sağlanması ve katılımcıların hiçbirinin verisinin konsolide veri içerisindeki ağırlığının %40'ın üzerinde olmaması şeklinde yapılması planlanan değişiklik hakkında menfi tespit/bireysel muafiyet kararı verilmesi talep edilmiştir.
- (34) İMDER tarafından hâlihazırda yayımlanan Aylık Rapor'un, başvuru doğrultusunda değiştirilmesine karar verilmesi halinde raporun iş ve inşaat makinelerinin satış pazarındaki şeffaflığı hangi ölçüde etkileyeceği ile değişiklikler ile etkinlik sağlanıp

¹¹ AMATİS tarafından gönderilen cevabi yazıda, aylık raporda bir sınıfa giriş yapan üye sayısının beşten az olduğu veya herhangi bir üyenin sınıftaki satış adedi toplamının ilgili sınıftaki tüm üye toplamının %25'ini aştığı hallerde ilgili sınıfların, satış adetlerinin bulundukları makine grubu alt kırılımında "diğer" adlı bir sınıf altında görüntülediği belirtilmiştir.

sağlanamayacağını değerlendirilebilmesi için AMATİS'ten Ocak-2023 ve Mart-2024¹² raporlarında yayımlanmak üzere makine grubu ile sınıf ve büyüklük alt kırılımlarına ilişkin olarak veri sağlayan katılımcıların sayıları ile satış adetlerinin konsolide veri içerisindeki oransal ağırlıklarına ilişkin bilgi talebinde bulunulmuştur.

- (35) AMATİS'in cevabi yazısı incelendiğinde, Ocak-2023 raporunda¹³ makine grubu içerisinde yer alan makine, ataşman ve mini makine gruplarından hiçbirinde İMDER-II kararında yer alan şartların sağlanmaması nedeniyle sınıf alt kırılımına ilişkin bilgilerin yayımlanamadığı görülmektedir.¹⁴ Anılan üç makine grubu, toplamda (.....) farklı sınıf alt kırılımı içermektedir. Diğer yandan, Ocak-2023 raporunda İMDER'in yeni başvurusu doğrultusunda İMDER-II şartları yerine en az üç teşebbüsün katılımının sağlanması ve katılımcıların hiçbirinin verisinin konsolide veri içerisindeki ağırlığının %40'ın üzerinde olmaması koşulunun uygulandığı varsayımında yalnızca (.....) sınıfın¹⁵ bilgi paylaşımına elverişli olduğu görülmektedir. Bilgi paylaşımına elverişli olmayan (.....) sınıftan (.....) tanesinde katılımcı sayısı koşulunun sağlandığı, oransal koşulun ise hiçbir sınıf bakımından sağlanamadığı görülmektedir.
- (36) En alt kırılım olan ve Ocak-2023 raporunda İMDER-II şartları gereği herhangi bir bilgi paylaşımı yapılamamış büyüklük alt kırılımı incelendiğinde ise teşebbüslerin (.....) farklı büyüklük alt kırılımına yönelik olarak veri sağladığı görülmektedir. En az üç teşebbüsün katılımının sağlanması ve katılımcıların hiçbirinin verisinin konsolide veri içerisindeki ağırlığının %40'ın üzerinde olmaması koşulunun uygulandığı varsayımında ise yalnızca (.....) büyüklük alt kırılımı için koşulun sağlandığı, bu (.....) büyüklüğün ise (.....) sınıfın alt kırılımında yer aldığı¹⁶, (.....) sınıftan (.....)¹⁷ tanesinde sınıf alt kırılımı bazında anılan koşulun sağlanamadığı, en nihayetinde bilgi paylaşımına ilişkin koşulun değiştirilmesi halinde (.....) büyüklük alt kırılımı içerisinde (.....) farklı büyüklüğe ilişkin olarak bilgi paylaşımında bulunulabileceği görülmektedir.
- (37) Mart-2024 raporunda¹⁸ ise makine grubu altında yine makine, ataşman ve mini makine ürünleri yer almakta olup Ocak-2023 raporunun aksine burada 2 adet sınıfa ilişkin bilgilerin yayımlanabildiği görülmektedir¹⁹. Anılan üç makine grubu, toplamda (.....) farklı sınıf alt kırılımı içermektedir. Raporda en az üç teşebbüsün katılımının sağlanması ve katılımcıların hiçbirinin verisinin konsolide veri içerisindeki ağırlığının %40'ın üzerinde olmaması koşulunun uygulandığı varsayımında bilgi paylaşımına elverişli sınıf sayısı (.....)'e yükselmektedir.²⁰ Bilgi paylaşımına elverişli olmayan (.....) sınıftan (.....) tanesinde katılımcı sayısı koşulunun sağlandığı, oransal koşulun ise hiçbir sınıf bakımından sağlanamadığı görülmektedir.
- (38) En alt kırılım olan ve Mart-2024 raporunda İMDER-II şartları gereği herhangi bir bilgi paylaşımı yapılamamış büyüklük alt kırılımı incelendiğinde ise teşebbüslerin (.....) farklı

¹² Bilgi talebinin gönderildiği tarih itibarıyla en güncel olan aylık rapor Mart-2024 raporudur.

¹³ Raporda yayımlanmak üzere (.....) adet teşebbüs veri sağlamıştır.

¹⁴ Teşebbüslerin makine grubu içerisinde yer alan kırma eleme ve diğer ürün gruplarına ilişkin olarak AMATİS'e veri sağlamadıkları anlaşılmaktadır. Burada yer alan "diğer" ifadesi, 11. dipnotta belirtilen katılımcı sayısı ve konsolide veri içerisindeki ağırlık koşullarının sağlanmadığı ürün gruplarının belirtildiği "diğer" ifadesi ile karıştırılmaksızın, makine grubu içerisindeki makine, ataşman, mini makine ve kırma eleme gibi ayrı bir ürün grubuna karşılık gelmektedir.

¹⁵ (.....).

¹⁶ (.....).

¹⁷ (.....).

¹⁸ Raporda yayımlanmak üzere (.....) adet teşebbüs veri sağlamıştır.

¹⁹ Söz konusu ürün grupları Paletli Ekskavatör ve Mini P. Ekskavatör sınıflarıdır.

²⁰ Hâlihazırda paylaşılan bilgilere ek olarak (.....), (.....), (.....) sınıfları da bilgi paylaşımına elverişli hale gelebilecektir.

büyükölğe yönelik olarak veri sağladığı görölmektedir. En az üç teşebbüsün katılımının sağlanması ve katılımcıların hiçbirinin verisinin konsolide veri içerisindeki ağırlığının %40'ın üzerinde olmaması koşulunun uygulandığı varsayımında ise koşulun yalnızca (.....) büyüklük alt kırılımı için sağlandığı, bu (.....) büyüklüğün ise (.....) sınıfın alt kırılımında yer aldığı²¹, anılan koşulun (.....) sınıfın her birinin sınıf alt kırılımı bazında da sağlandığı, en nihayetinde bilgi paylaşımına ilişkin koşulun değiştirilmesi halinde (.....) büyüklük alt kırılımı içerisinde (.....) farklı büyüklük alt kırılımına ilişkin olarak bilgi paylaşımında bulunulabileceği görölmektedir.

- (39) Ocak-2023 raporu ve Mart-2024 raporu ile raporların İMDER'in mevcut talebi doğrultusunda yayımlanması halinde oluşacak versiyonları aşağıdaki tabloda bir arada yer almaktadır:

Tablo-9: İMDER Tarafından Hâlihazırda Paylaşılan Aylık Raporlarda Yer Alan Makine Ürün Grubu Sayıları ile Yeni Başvuru Kapsamında Ortaya Çıkması Muhtemel Paylaşılan Makine Ürün Grubu Sayıları

Raporlar	Yayımlanan Makine Ürün Grubu Sayısı	Yayımlanan Sınıf Ürün Grubu Sayısı ²²	Yayımlanan Büyüklük Ürün Grubu Sayısı
Ocak-2023	3	-	-
Mart-2024	3	2	-
Raporlar	Yeni Yayımlanma Koşullarına Uygun Makine Ürün Grubu Sayısı	Yeni Yayımlanma Koşullarına Uygun Sınıf Ürün Grubu Sayısı	Yeni Yayımlanma Koşullarına Uygun Büyüklük Ürün Grubu Sayısı
Ocak-2023	(.....)	(.....)	(.....)
Mart-2024	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: AMATİS Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı

- (40) Tablo-9'dan göröleceği üzere, Aylık Rapor bakımından hâlihazırda en az beş teşebbüsün katılımının sağlanması ve katılımcıların hiçbirinin verisinin konsolide veri içerisindeki ağırlığının %25'in üzerinde olmaması şeklinde uygulanan koşulun en az üç katılımcı ve konsolide veri içerisindeki ağırlığın %40'ın üzerinde olmaması şeklinde uygulanması halinde bile paylaşılabilir verilerin miktarı yeterli sayıda üyenin veri sağlamaması sebebiyle oldukça düşüktür. Diğer yandan, bilgi paylaşımında bulunulamayan sınıf ve büyüklük alt kırılımları bakımından birtakım verilerin yeni başvuru kapsamındaki kriterlerin kabulü halinde yayımlanabileceği anlaşılmaktadır. Ayrıca başvuru konusu kriterlerin kabulü halinde veri girişi yapan teşebbüs sayısında da bir artış yaşanma ihtimali bulunmakta, fakat teşebbüslerin davranışına bağlı bu hususun net bir şekilde ortaya koyulmasına imkân bulunmamaktadır.
- (41) AMATİS tarafından toplanan ham veriler incelendiğinde, İMDER'in talebine konu koşulların sağlanması halinde Ocak-2023 raporunda yayımlanabilir olmayan (.....) adet sınıfın²³ Mart-2024 raporu bakımından yayımlanabilir olduğu, (.....) adet sınıfın²⁴ ise Ocak-2023 raporunda yayımlanabilir iken Mart-2024 raporu bakımından bu durumun ortadan kalktığı görölmektedir. Buradan anlaşılabacağı üzere, teşebbüsler tarafından İmderonline platformuna yapılan veri girişleri ürün grupları bakımından her ay değişmekte olup veri girişi sağlayan teşebbüs sayısı da aydan aya değişkenlik arz etmektedir. Bu husus, başvuruda yer verilen 2023 yılına ilişkin aylık raporlardan da anlaşılabilmektedir. Nitekim, 2023 yılının ilk dört ayında yayımlanan raporlarda sınıf alt

²¹ (.....).

²² Diğer kategorisi altında yapılan bilgi paylaşımına tablo kapsamında yer verilmemektedir.

²³ (.....).

²⁴ (.....).

kırılımlarının yer almadığı, Mayıs ayında Makine grubu içerisinde Lastikli Yükleyici sınıfına, Haziran ayından Aralık ayına kadar ise yine Makine grubu içerisinde Paletli Ekskavatör sınıfı ile Mini Makine grubu içerisinde Mini P. Ekskavatör sınıfına, Ekim ayında bunlara ek olarak Makine grubu içerisinde Lastikli Yükleyici ve Lastikli Ekskavatör sınıflarına, Aralık ayında ise Lastikli Yükleyici ile Mini P. Ekskavatör sınıflarına ilişkin bilgilerin yayımlandığı görülmektedir.

- (42) Bilgi paylaşımına ilişkin koşulların sağlanamamasının sebebi incelendiğinde ise bu durumun genel itibarıyla katılımcı sayısından ziyade konsolide veri içerisindeki ağırlık oranından kaynaklandığı görülmektedir. Öyle ki, teşebbüsler tarafından AMATİS'e gönderilen ham veriler incelendiğinde konsolide veri içerisindeki ağırlık oranının sağlandığı her halde katılımcı sayısının da sağlandığı anlaşılmaktadır. Buradan anlaşılabileceği üzere bilgi paylaşımının oldukça sınırlı bir şekilde gerçekleşmesi, ilgili ürün gruplarına veri sağlayan teşebbüslerin konsolide veri içerisindeki ağırlığının yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Üç Aylık İş ve İnşaat Makinelerine İlişkin Satış Adedi Bilgilerini Derleyen Rapor (Çeyreklik Rapor)

Tablo-10: İMDER Tarafından Paylaşılması Planlanan Raporlar

Raporlar	Bilgi	Alt Kırılım	Coğrafi Bakımdan	Teşebbüs/Toplu Bazda	Aylık/Yıllık	Bilginin Yaşı
Çeyreklik Rapor	Satış Adedi	Büyükölük	İl	Toplu	Üç aylık	Üç ay eskitilerek
Kaynak: Bildirim Formu						

- (43) Tablo-10'dan görüleceği üzere üç aylık iş ve inşaat makinelerine ilişkin satış adedi bilgilerini derleyen raporun, il bazında ve teşebbüs bilgisi içermeksizin 3 ay eskitmek suretiyle derleneceği bildirilmektedir. Üç aylık satış adetlerine ilişkin veriler de makine grubu, sınıf ve büyükölük kriterlerine göre alt kırılımlarda izlenecektir. Aylık Rapor için söz konusu olan en az üç katılımcı ve katılımcıların konsolide veri içindeki ağırlığının %40'ın üzerinde olmaması koşulu Çeyreklik Rapor için söz konusu değildir.
- (44) Başvuruda, Çeyreklik Rapor'da yer alacak bilgiler ile stok ve nakliye maliyetlerinin yüksek olduğu iş ve inşaat makineleri bakımından illerdeki ihtiyacın tespit edilerek müşterilere hizmet sunulabileceği, bu bağlamda il bazında alternatif tedarik kanalları oluşturularak pazardaki rekabetin artacağı belirtilmiştir.
- (45) Çeyreklik Rapor'da yer alan bilgilerin içeriğine bakıldığında, raporun İMDER-I kararına konu menfi tespit/muafiyet başvurusunda yer alan ve Kurul tarafından kabul görmeyen Eski Aylık Rapor ve Yeni Üç Aylık Rapor ile değişen açılardan benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bahse konu raporlara ilişkin bilgilerin içeriğine aşağıda yer verilmektedir:

Tablo-11: İMDER-I Kararında Yer Alan Raporlar İle Başvuruya Konu Çeyreklik Rapor

Raporlar	Bilgi	Alt Kırılım	Coğrafi Bakımdan	Teşebbüs/T oplu Bazda	Aylık/Yıllık	Bilginin Yaşı
Muafiyet Tanınmayan Eski Aylık Rapor	Satış Adedi	Büyükölük	Bölge	Toplu	Aylık	Biten ayın sonunda
Muafiyet Tanınmayan Yeni Üç Aylık Rapor	Satış Adedi	Büyükölük	İl	Teşebbüs	Aylık	Üç ay eskitilerek
Başvuruya Konu Çeyreklik Rapor	Satış Adedi	Büyükölük	İl	Toplu	Üç aylık	Üç ay eskitilerek
Kaynak: Kurulun 19.11.2020 Tarih ve 20-50/688-302 Sayılı İMDER-I Kararı ile Bildirim Formu						

- (46) Tablo-11'den görölceğı üzere, her bir raporda bilgi paylaşımına konu veri iş ve inşaat makinelerine ilişkin olarak büyükölük alt kırılımında satış adedi bilgilerine yöneliktir. Bunlardan Yeni Üç Aylık Rapor ve Çeyreklik Rapor'da bilgilerin il bazında, Eski Aylık Rapor'da ise en az üç ili kapsayan bölge bazında paylaşılması planlanmıştır. Ek olarak, Yeni Üç Aylık Rapor ve Çeyreklik Rapor kapsamındaki verilerin üç ay eskitilerek paylaşılması planlanmış olmasına karşılık, Eski Aylık Rapor'un ise biten ayın sonunda yayımlanacağı belirtilmiştir. Diğer yandan Çeyreklik Rapor, bilgi paylaşımının üç aylık toplu veri üzerinden sağlanması hususunda İMDER-I kararına konu raporlardan ayrılmaktadır. Son olarak, bilgi paylaşımına konu verilerin Yeni Üç Aylık Rapor'da teşebbüs bazında, diğer raporlarda ise toplulaştırılarak yayımlanmasının planladığı görölmektedir.
- (47) Kurulun İMDER-I kararında, raporlarda yer alan bilgilerin teşebbüs ve il yahut bölge bazında ve sadece İMDER üyeleriyle paylaşılmasının rekabetçi endişeler yaratacağı belirtilmiştir. Çeyreklik Rapor bakımından ise başvuruda bilgilerin toplulaştırılacağı, raporların makul bir ücret karşılığında İMDER'e üye olan veya olmayan gerçek ve tüzel kişiler, üniversiteler, araştırma kuruluşları gibi paydaşlarla paylaşılacağı, raporların daha az ayrıntı içeren versiyonlarının İMDER'in resmi internet sitesinde yayımlanacağı, talep halinde de kamu kurum ve kuruluşları ile paylaşılacağı belirtilmiştir. İlaveten, İMDER-I kararına konu başvurunun aksine Çeyreklik Rapor'da verilerin üçüncü taraf bağımsız bir firma olan AMATİS aracılığıyla toplanacağı ifade edilmiştir.
- (48) Diğer yandan başvuruya konu Çeyreklik Rapor'un İMDER-II kararında muafiyet tanınan Yıllık Rapor-I ile benzer olduğu, yalnızca bilgi paylaşımının süresinin yıllık olarak değil üç aylık olarak belirlendiğı anlaşılmaktadır.

İMDER Tarafından Paylaşılan ve Paylaşılması Planlanan Raporların Kapsamının Bütüncöl Olarak İncelenmesi

- (49) Kurulun İMDER-II kararı sonucunda bireysel muafiyet tanınan raporlar²⁵ ile İMDER'in başvurusuna konu raporların kapsamı bir arada ele alındığında, teşebbüs tarafından paylaşılması planlanan bilgilerin içeriğı aşağıdaki şekilde olacaktır:

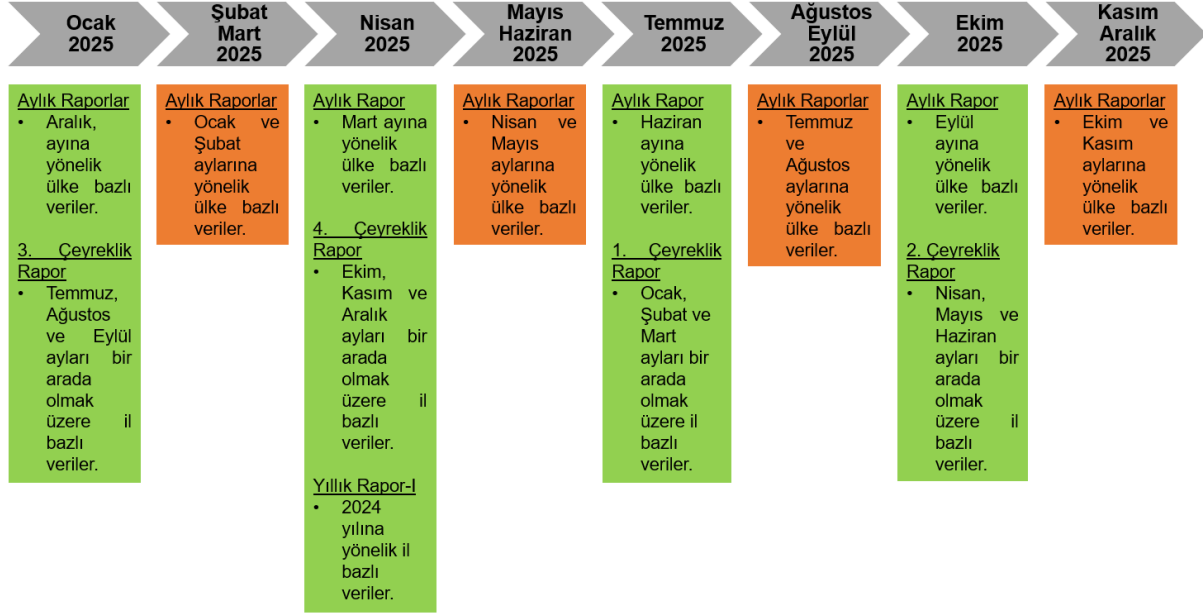
²⁵ İMDER-II kararında menfi tespit belgesi verilmesi kararlaştırılan Yıllık Rapor-II, satış adedi ile ilgili olmayıp kiralama adedine ilişkin bilgiler içerdiğinden değerlendirme kapsamına alınmamıştır.

Tablo-12: İMDER Tarafından Paylaşılan ve Paylaşılması Planlanan Raporlar

Raporlar	Paylaşılma Durumu	Bilgi	Alt Kırılım	Coğrafi Bakımdan	Teşebbüs/ Toplu Bazda	Aylık/ Yıllık	Bilginin Yaşı
Aylık Rapor	Paylaşılmakta	Satış Adedi	Büyüklik	Türkiye	Toplu	Aylık	Biten ayın sonunda
					En az 5 teşebbüs ile %25'ten düşük ağırlık		
Aylık Rapor	Paylaşılması planlanmakta	Satış Adedi	Büyüklik	Türkiye	Toplu	Aylık	Biten ayın sonunda
					En az 3 teşebbüs ile %40'tan düşük ağırlık		
Çeyreklik Rapor	Paylaşılması planlanmakta	Satış Adedi	Büyüklik	İl	Toplu	Üç aylık	Üç ay eskitilerek
Yıllık Rapor-I	Paylaşılmakta	Satış Adedi	Büyüklik	İl	Toplu	Yıllık	Üç ay eskitilerek
Kaynak: Kurulun 07.04.2022 Tarih ve 22-16/269-121 Sayılı İMDER-II Kararı ile Bildirim Formu							

- (50) Tablo-12'den anlaşılacağı üzere başvuruya konu bilgi değişiminin uygulamaya geçirilmesi durumunda ilgili takvim yılının her ayının sonunda Aylık Raporlar yayımlanacak olup Temmuz ayında ise Aylık Raporlar ile birlikte ilk üç aya ilişkin verileri içeren Birinci Çeyreklik Rapor; Ekim ayında Nisan, Mayıs ve Haziran aylarının verilerini içeren İkinci Çeyreklik Rapor; Ocak ayında Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarına ilişkin verileri içeren Üçüncü Çeyreklik Rapor; Nisan ayında ise Ekim, Kasım ve Aralık aylarının verilerini içeren Dördüncü Çeyreklik rapor ve Yıllık Rapor-I yayımlanacaktır. İMDER tarafından paylaşılan ve paylaşılması planlanan raporların birbirlerini tamamlayacak şekilde kullanılıp kullanılmayacağı aşağıda ele alınacaktır.
- (51) İMDER'in hâlihazırda yayımladığı raporların ve İMDER'in talebi doğrultusunda yayımlanabilecek olan raporların kapsadığı zaman dilimi ile paylaşılacak olan bilgilere aşağıda yer verilmektedir:

Şekil-1: İMDER Tarafından Paylaşılan ve Paylaşılması Planlanan Raporların İçerikleri ile Dönemsel Dağılımları

Kaynak: Bildirim Formu

- (52) Şekil-1'den görüleceği üzere, aylık raporlar ilgili ayı takip eden ayın başında paylaşılmaktadır. Çeyreklik raporların ise ilgili üç aylık dönemin bitiminden üç ay sonra, diğer bir ifade ilgili üç aylık dönemin son ayını takip eden dördüncü ayda yayımlanması planlanmaktadır. Son olarak yıllık raporlar da takip eden yılın dördüncü ayının başında paylaşılmaktadır.
- (53) Raporların birlikte değerlendirilmesi bakımından dikkat çeken ilk husus, Çeyreklik Rapor'un Yıllık Rapor-I'de yer alan bilgileri sağladığıdır. Zira çeyreklik raporlarda, üçer aylık periyotlar içerisinde il bazlı satış adedi verileri büyüklük alt kırılımında ve toplulaştırılmış olarak yer almakta olup, bu raporlardaki sonuçların toplanması ile Yıllık Rapor-I'de yer alan toplam satış adedi verilerine ulaşılması mümkündür.²⁶
- (54) Aylık Rapor ile Çeyreklik Rapor bir arada ele alındığında ise²⁷, aylık raporlarda Türkiye çapında paylaşılan satış adedi bilgilerinin çeyreklik raporlarda il bazına indirgenmediği, ancak il bazındaki bilgilerin ilgili çeyreğin bitiminden üç ay sonra yayımlandığı görülmektedir. Bu husus, veri girişi yapan teşebbüs sayısı ile veri girişi yapılan ürün grubu sayısının aydan aya değişebilmesi ve Çeyreklik Rapor'da üçer aylık dönemlerin bir bütün olarak derlenmesi ile birlikte ele alındığında Aylık Rapor ile Çeyreklik Rapor'un farklı nitelikte bilgiler sağlayabileceği anlaşılmaktadır.
- (55) Son olarak, Aylık Rapor'un aksine Çeyreklik Rapor'da katılımcı sayısı ile katılımcıların konsolide veri içerisindeki ağırlık oranlarına ilişkin bir koşul öngörülmediği de belirtilmelidir. Buradan hareketle aylık raporlarda yayımlanması mümkün olmayan sınıf ve büyüklük alt kırılımlarına ilişkin bilgilere çeyreklik raporlarda yer verilebileceği anlaşılmaktadır.

²⁶ Her iki raporda da katılımcı sayısı ile katılımcıların konsolide veri içerisindeki ağırlık oranlarına ilişkin bir koşul öngörülmemiştir.

²⁷ Çeyreklik raporlarda yer alan veriler ile Yıllık Rapor-I'de paylaşılan bilgilere ulaşılabilmesi için Yıllık Rapor-I'in değerlendirilmesine gerek görülmemiştir.

G.5. İlgili Pazar

G.5.1. İlgili Ürün Pazarı

- (56) İş ve inşaat makineleri, Kurulun 19.10.1999 tarih ve 99-48/528-333 sayılı kararında *"kaldırma, istifleme, yükleme makineleri, beton karıştırıcı, arazöz, süpürme ve çöp toplama cihazları, forklift, dozer, grayder, skreyper, ekskavatör vb. araçlarla özel tertibatlı motorlu taşıtlar, palanga, vinç, gemi vinci, maçuna, toprak maden, cevher taşıma, kazma, sıkıştırma işlerinde kullanılan makineleri kapsamaktadır."* şeklinde ifade edilmiştir. Benzer şekilde Kurulun İMDER-I ve İMDER-II kararlarında da İMDER tarafından üyeleriyle paylaşılan ve/veya paylaşılması öngörülen raporlara menfi tespit verilmesine ya da muafiyet tanınmasına ilişkin talepleri değerlendirilmiş ve ilgili ürün pazarı *"iş ve inşaat makineleri pazarı"* olarak ele alınmıştır.
- (57) Bu doğrultuda, ilgili ürün pazarı geniş bir şekilde *"iş ve inşaat makineleri pazarı"* olarak tanımlanmış; ancak pazarın daha dar tanımının yapılmak istenmesi halinde ise ilgili ürün pazarı *"yeni iş ve inşaat makineleri dağıtım pazarı"* olarak tanımlanmıştır.

G.5.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (58) Bildirime konu işlem, Türkiye genelinde uygulamaya konulacak olup bilgi değişiminin konusu ürünler açısından giriş koşulları, tedarik kaynakları ile dağıtım ve pazar koşullarının bölgesel farklılıklar göstermemesi nedeniyle, ilgili coğrafi pazar *"Türkiye"* olarak tanımlanmıştır.

G.6. Değerlendirme

- (59) Başvurunun konusunu, İMDER üyesi teşebbüslere ait iş ve inşaat makinelerinin satış adedi bilgilerinin makine grubu, sınıf, büyüklük alt kırımlarında toplulaştırılarak AMATİS aracılığıyla paylaşılması oluşturmaktadır. Bildirime konu uygulamanın esasının teşebbüsler arasındaki bilgi değişimi olması nedeniyle öncelikle rekabet hukuku kapsamında bilgi değişimine ilişkin genel çerçeveye ve başvuruya benzer nitelikteki geçmiş Kurul kararlarındaki yaklaşıma yer verilmesi uygun olacaktır.

G.6.1. Bilgi Paylaşımına İlişkin Genel Çerçeve

- (60) Bilgi değişimi kavramı ile aynı pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin, tek taraflı veya karşılıklı olarak rekabetçi etki doğurabilecek her türlü bilgiyi paylaşmaları ifade edilmektedir. Rakipler arası hangi tür bilgi değişimlerinin ihlal olarak değerlendirileceği hangilerinin menfi tespit ya da muafiyet kapsamında yer aldığı rekabet hukukundaki tartışmalı alanlardan birisidir. Rakipler arası bilgi değişiminin sonuçları her zaman rekabeti sınırlayıcı nitelik taşımamakla birlikte bazı durumlarda çeşitli etkinlik kazanımları ortaya çıkabilmektedir. Örneğin bilgi değişimi, taraflar arasındaki bilgi asimetrisi sorununu ortadan kaldırabilmektedir. Bilgi değişimi teşebbüslerin kendilerini rakipleriyle kıyaslamasına imkân tanımakta olup teşebbüslerin stoklarını azaltmasına, kolay bozulabilen ürünlerini tüketicilere daha hızlı ulaştırmasına ya da talebin istikrarsızlığından kaynaklanan maliyetlerini düşürmesine de yardımcı olabilmektedir. Ayrıca hem teşebbüslerin hem de tüketicilerin araştırma maliyetlerinin azaltılması da etkinlik kazanımlarına yol açabilmektedir.
- (61) Ancak rakipler arası bilgi değişimi ile teşebbüslerin, rakiplerinin çeşitli parametrelere (satış fiyatı, üretim miktarı, stok durumu, müşteriler, vs.) ilişkin stratejileri hakkında bilgi sahibi olmaları rekabetin kısıtlanmasına neden olabilmektedir. Bu tür bilgi değişimleri piyasanın şeffaflığını ve geleceğe ilişkin belirsizlikleri azaltarak piyasanın öngörülebilirliğini artırmakta olup, teşebbüslerin koordineli hareket etmelerine yol açabilmektedir. Hatta rakipler arası bilgi değişimi, tarafların birbirlerinin faaliyetlerini

kontrol etme aracı olarak kullanılmak suretiyle fiyat tespiti, arz kısıtı gibi üst anlaşmaların delili olarak kabul edilebilmektedir.²⁸

- (62) Yatay İşbirliği Anlaşmaları Hakkında Kılavuz'un (Kılavuz) 58. paragrafına göre, bilgi değişiminin rekabet üzerindeki olası etkileri, her somut olayın kendine has özellikleri bağlamında incelenmelidir.²⁹ Bilgi değişiminin, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti kısıtlama etkisinin bulunması için, fiyat, üretim miktarı, ürün kalitesi, ürün çeşitliliği ya da inovasyon gibi rekabet parametrelerinden en az biri üzerinde olumsuz etki doğurabilecek nitelikte olması gerekir. Bu çerçevede bilgi değişiminin rekabet üzerindeki etkisi pazarın yoğunlaşma derecesi, şeffaflığı, istikrarı, karmaşıklığı ve pazardaki teşebbüslerin benzerliği (simetri) gibi pazarın yapısına ilişkin unsurlar ile pazarı rakipler arası koordinasyona elverişli hale getirebilmesi nedeniyle paylaşılan bilginin niteliğine bağlıdır.³⁰
- (63) Pazarın yapısına ilişkin unsurlardan öncelikle pazarın yoğunlaşma derecesi ele alındığında, az sayıda teşebbüsün olduğu yoğunlaşmış pazarlarda faaliyet gösteren teşebbüsler arasında gerçekleştirilen bilgi değişiminin rekabeti kısıtlayıcı etkilere yol açma olasılığı çok sayıda teşebbüsün faaliyet gösterdiği pazarlara göre daha yüksektir. Rakiplerin birbirlerinin davranışlarına duyarlı olduğu, az sayıda teşebbüsün faaliyet gösterdiği dar oligopollerde koordinasyon koşullarında uzlaşma ve anlaşmadan sapmaların izlenmesi daha kolaydır. Dolayısıyla, dar oligopollerde işbirlikçi sonuçların gerçekleşme olasılığı daha yüksektir ve bilgi değişiminin rekabeti kısıtlayıcı etkilere yol açma olasılığı diğer oligopollere kıyasla daha fazladır. Öte yandan çok sayıda alıcı ve satıcının bulunduğu tam rekabetçi pazarlarda bilgi değişimlerinin anti-rekabetçi etkiler doğurma ihtimali daha düşüktür. Öyle ki, rakipler arası bilgi değişiminin tam rekabet piyasalarında etkinlik yarattığı yönünde görüşler de bulunmaktadır.
- (64) Pazarın yapısına ilişkin diğer bir önemli unsur pazarın şeffaflığıdır. Bilgi değişimi pazarın şeffaflığını artırarak fiyat, miktar, talep, maliyetler gibi rekabete duyarlı parametrelere ilişkin belirsizlikleri azaltarak teşebbüslerin işbirlikçi sonuçlara ulaşmasını kolaylaştırabilmektedir. Pazarın şeffaf hale gelmesine fazla katkıda bulunmayan bir bilgi değişiminin rekabeti kısıtlama olasılığı, pazardaki şeffaflığı önemli ölçüde artıran bir bilgi değişimine kıyasla daha düşüktür. Şeffaflık derecesinin düşük olduğu pazarlarda ise gerçekleştirilen bilgi değişiminin rekabeti bozucu etki yaratma olasılığı daha yüksektir. Dolayısıyla, pazarın bilgi değişimi öncesi ve sonrasındaki şeffaflık düzeyi ile bilgi değişiminin bu düzeyi nasıl değiştirdiği, bilgi değişiminin rekabeti kısıtlayıcı etki doğurma olasılığının belirleyici unsurudur. Ayrıca, bilgi değişimi sonucu pazarda artan şeffaflığın tüketicilerin talep esnekliğini artırarak rekabetçi sonuçlara yol açabilmesi bakımından önem arz etmektedir.
- (65) Bilgi değişiminin rekabeti kısıtlayıcı etkilerinin belirlenmesinde pazarın karmaşıklığı ile istikrarlı bir yapı arz edip etmediği pazar yapısına ilişkin diğer unsurlardır.

²⁸ Kurulun 08.02.2002 tarih ve 02-07/57-26 sayılı, 06.09.2002 tarih ve 02-53/685-278 sayılı, 24.02.2004 tarih ve 04-16/123-26 sayılı kararları.

²⁹ Kılavuz'un 56. vd. paragraflarına göre, piyasada rekabeti kısıtlama amacıyla yapılan her türlü bilgi değişiminin, etkisine bakılmaksızın rekabeti kısıtladığı kabul edilir. Bilgi değişiminin rekabeti kısıtlama amacı olup olmadığının değerlendirilmesinde bilgi değişiminin, doğası gereği rekabetin kısıtlanmasına yol açıp açmayacağı değerlendirilecektir. Geleceğe yönelik planlara ilişkin bir bilgi değişiminin amaç yönünden rekabeti kısıtlama ihtimali, mevcut verilerin değişimine kıyasla daha fazladır. Bu çerçevede, rakiplerin, gelecekte uygulamayı planladıkları fiyat, üretim ya da satış miktarı gibi rekabete duyarlı bilgileri aralarında değişmesi, genellikle fiyat ya da miktar tespiti amacı taşıdığı için, normal koşullar altında kartel olarak değerlendirilir.

³⁰ Yatay İşbirliği Anlaşmaları Hakkında Kılavuz, Para. 43.

Teşebbüslerin karmaşık bir pazar yapısında işbirlikçi sonuçlara ulaşmaları daha zor iken arz ve talep koşullarının görece daha az değişken olduğu, diğer bir deyişle istikrarlı olduğu pazarlarda daha yüksektir. Olgunlaşmış, teknoloji düzeyi yükselmiş ve satış koşullarının belirlenmiş olduğu durağan pazarlarda ise teşebbüsler arası işbirliğinin sağlanması, değişken bir yapıya sahip pazarlara göre daha kolaydır.³¹ Yine teşebbüslerin maliyetler, talep, pazar payları, ürün yelpazesi, kapasite gibi açılardan benzer olduğu simetrik pazar yapılarında, teşebbüslerin rekabetçi güdüler de benzer olacağından, bilgi değişimi teşebbüsler arası koordinasyon ihtimalini artırmaktadır.

- (66) Diğer yandan konuya paylaşılan bilginin niteliği bakımından yaklaşıldığında öncelikle değişime konu bilginin rekabete duyarlı (stratejik) bilgi olup olmadığının değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Pazardaki belirsizliği azaltan stratejik verilerin rakipler arasında değişiminin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamına girmesi, başka türlü bilgilerin değişimine kıyasla daha muhtemeldir. Kılavuz'da fiyata, miktara, müşterilere, maliyetlere, cirolara, satışlara, alımlara, kapasiteye, ürün niteliklerine, pazarlama planlarına, risklere, yatırımlara, teknolojilere, Ar-Ge programlarına ilişkin ve benzeri bilgilerin rekabete duyarlı bilgi kabul edildiği belirtilmekte olup fiyat ve miktara ilişkin bilgilerin stratejik niteliği en yüksek bilgiler olduğu, bunları maliyete ve talebe ilişkin bilgilerin takip ettiği ifade edilmektedir.³²
- (67) Öte yandan paylaşılan bilginin niteliğine ilişkin değerlendirme yapılırken bilgi değişiminin sıklığı ve pazarı kapsama derecesi, paylaşılan verinin güncelliği ve toplulaştırılmış olup olmadığı gibi unsurlar dikkate alınmaktadır. Bu çerçevede önemli olan husus değişilen bilgi sayesinde rakiplerin birbirlerinin gelecekteki faaliyetlerine ilişkin tahmin yapma ihtimalinin nasıl etkilendiğidir. Herhangi bir teşebbüsün bireysel verilerinin tespitini yeterince güçleştirecek şekilde toplulaştırılmış verilerin değişiminin rekabeti kısıtlayıcı etkilere neden olma olasılığı, teşebbüs bazındaki verilerin değişimine kıyasla çok daha düşüktür. Satış, kapasite verileri ya da girdi ve bileşen maliyetleri gibi verilerin bir meslek birliği ya da pazar araştırma şirketi tarafından toplanması ve toplulaştırılmış halde yayımlanması, sektörün ekonomik durumuna ışık tutacağından, tedarikçilerin ve müşterilerin yararına olabilir. Verilerin bu şekilde toplanması ve yayımlanması, pazardaki teşebbüslerin bilgiye dayalı tercihler yaparak, stratejilerini pazar koşullarına etkin bir şekilde uyarlamalarını sağlar. Öte yandan, teşebbüs bazındaki verilerin değişimi ise teşebbüslerin pazar konusunda ortak bir anlayışa varmalarını, anlaşmadan sapan teşebbüslerin tespitini ve cezalandırma stratejileri geliştirmelerini kolaylaştırmaktadır. Bu bağlamda, yoğunlaşmış bir oligopol söz konusu değilse, toplulaştırılmış verilerin değişiminin rekabeti kısıtlayıcı etkilere yol açma olasılığının düşük olduğu değerlendirilmektedir.
- (68) Bilgi değişiminin rekabeti kısıtlayıcı etkileri bakımından bir diğer önemli faktör verinin güncelliğidir. Geçmiş tarihli verilerin değişiminin rekabeti kısıtlama olasılığı, güncel ve geleceğe yönelik verilerin değişimine kıyasla daha düşüktür. Verinin rekabeti bozma riski taşımaması için ne kadar eski olması gerektiğine dair belirlenmiş bir eşik yoktur. Bu eşik, verinin niteliğine, toplulaştırılmış olup olmamasına, bilgi değişiminin sıklığına ve sektörün istikrarı ile şeffaflığı gibi özelliklere bağlıdır. Bazı sektörlerde bir yıllık veri güncel kabul edilebilirken bazılarında ise bir günlük veri bile güncelliğini yitirmiş kabul edilebilmektedir. Bu açıdan verilerin güncel olup olmadığının sektör bazında değerlendirmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir. Diğer yandan, sık aralıklarla yapılan bilgi değişimleri, teşebbüslerin pazarda ortak bir anlayışa ulaşmasını ve

³¹ Akkan, Ç. (2023). "Rekabet Hukukunda Rakipler Arası Bilgi Değişimi", Ankara, Seçkin Yayıncılık.

³² Yatay İşbirliği Anlaşmaları Hakkında Kılavuz, Para. 67.

anlaşmadan sapmaların izlenmesini kolaylaştırarak, işbirlikçi sonuç riskini artırır. Ancak, bilgi değişiminin hangi sıklıkla yapıldığında işbirlikçi sonuca sebebiyet vereceği, verinin niteliği, güncelliği ve toplulaştırılmış olup olmaması gibi unsurlara bağlıdır.

- (69) Bilgi değişiminin rekabeti kısıtlayıcı etkileri değerlendirilirken, bilgi değişiminde bulunan teşebbüslerin ilgili pazarı kapsama derecesi de dikkate alınmaktadır. Bilgi değişiminin pazarın büyük bir kısmını kapsadığı durumlarda rekabetçi endişelerin ortaya çıkma olasılığı artmakla beraber bilgi değişiminin tarafı olmayan rakiplerin bilgi değişiminde bulunan teşebbüslerin rekabeti bozucu davranışlarını sınırlama potansiyeli de azalmaktadır.
- (70) Bilgi değişiminin değerlendirilmesi bakımından dikkat edilmesi gereken son unsur ise değişime konu bilgilerin ve bilgi değişiminin kamuya açık olup olmamasıdır. Gerçek anlamda kamuya açık bilgilerin değişimi genellikle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal teşkil etmemektedir. Gerçek anlamda kamuya açık bilgiler, bilgiye erişim maliyetleri bakımından bütün rakipler ve müşterilerce aynı derecede erişilebilir olan bilgilerdir. Ancak, rakipler arasında paylaşılan verilerin toplanma maliyeti, diğer teşebbüsleri ve müşterileri bu verileri toplamaktan caydırıyorsa, bu tür veriler gerçek anlamda kamuya açık bilgi olarak kabul edilmemektedir. Diğer yandan, bilgi değişimi sonucu elde edilen verilerin kamuya açık bir şekilde paylaşılması bilgi asimetrisi sorununu ortadan kaldırarak sosyal refaha katkıda bulunmakta olup, verinin yukarıda yer verilen diğer özelliklerine de bağlı olarak kamuya açık bilgi paylaşımı rekabetin bozulması açısından daha az risk teşkil etmektedir.
- (71) Aşağıdaki tabloda yukarıda yer verilen değerlendirmeler özetlenmektedir:

Tablo-13: Bilgi Değişiminin Rekabete Etki Eden Kriterler Bakımından Değerlendirilmesi

Kriter Pazarın Yapısı	Derece	Rekabet Üzerinde Olumsuz Etki İhtimali
Şeffaflık	Yüksekse	Yüksektir
Yoğunlaşma	Yüksekse	Yüksektir
Pazarın Karmaşıklığı	Yüksekse	Düşüktür
Pazarın İstikrarı	Yüksekse	Yüksektir
Firmaların Benzerliği	Yüksekse	Yüksektir
Bilginin Niteliği		
Stratejik Bilgi	Yüksekse	Yüksektir
Pazarı Kapsama	Yüksekse	Yüksektir
Bireysel	Yüksekse	Yüksektir
Toplulaştırılmış	Yüksekse	Düşüktür
Verinin Güncelliği	Yüksekse	Yüksektir
Bilgi Değişiminin Sıklığı	Yüksekse	Yüksektir
Bilgilerin Kamuya Açıklığı	Yüksekse	Düşüktür
Kaynak: 15.02.2018 tarih ve 18-05/79-43 sayılı Kurul kararı		

- (72) ABD Federal Ticaret Komisyonu (FTC) ile Adalet Bakanlığı'nın (DOJ) 2000 yılında yayımlamış oldukları Rakipler Arasındaki İşbirlikleri Hakkında Antitröst Rehberi'nde³³

³³https://www.ftc.gov/sites/default/files/documents/public_events/joint-venture-hearings-antitrust-guidelines-collaboration-among-competitors/ftcdojguidelines-2.pdf (Erişim Tarihi: 14.02.2025).

rakipler arası bilgi değişimi/paylaşımında rekabete ilişkin endişelerin paylaşılan bilginin niteliğine bağlı olduğu, bilgi değişiminin rekabetçi etkilerinin de olabileceği ve belirli işbirliklerinin rekabetçi faydaları elde etmek için makul düzeyde bilgi değişiminin gerekli olabileceği belirtilmektedir. Örneğin, belirli teknolojilerin, know-how veya diğer fikri mülkiyet haklarının paylaşılmasının bir Ar-Ge işbirliğinin rekabetçi faydalarını elde etmek için gerekli olabileceği ifade edilmektedir. Fiyat, çıktı, maliyet veya stratejik planlama ile ilgili bilgi paylaşımının rekabete daha az duyarlı olan diğer bilgilerin paylaşılmasına kıyasla daha fazla rekabetçi endişe yarattığı, benzer şekilde güncel ve gelecekteki iş planlarına ilişkin bilgi paylaşımının da geçmişe yönelik bilgi paylaşımına kıyasla rekabeti kısıtlama potansiyelinin daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, verilerin bireysel bilgilerin anlaşılmayacağı şekilde toplulaştırılması durumunda rekabetçi endişelerin azalacağı ifade edilmektedir. Bilgi paylaşımına ilişkin olarak FTC makul bilgi değişiminden kaynaklanan şeffaflık sayesinde teşebbüslerin daha etkin rekabet edebileceğini; bunun da daha iyi ürünlerin daha düşük fiyatlara sunulmasını sağlayarak tüketicileri faydalandırabileceğini belirtmektedir³⁴. 1996 yılında FTC ve DOJ tarafından yayımlanan Sağlık Hizmetlerinde Antitröst Uygulama Politikası Bildirileri'nde (Bildiriler)³⁵ sağlık hizmetleri sektöründe fiyat ve maliyete, çalışanların ücretleri ve gelirlerine ilişkin bilgi paylaşımlarına yönelik güvenli bölgeler öngörülmektedir. Buna göre; veriler bağımsız bir üçüncü tarafça toplanmalı, bilgi değişimi en az üç ay olmak üzere geçmişe yönelik olmalı, elde edilen bilgiler en az 5 katılımcı verisi içerecek ve hiçbir teşebbüsün toplam verinin %25'inden fazlasını sağlamayacağı şekilde toplulaştırılmış olmalıdır. Hiçbir bilgi değişiminin rakipler arasında fiyatları veya miktarı belirleme sonucunu amaçlamıyor ve doğurmuyor olması gerekmektedir.

- (73) Diğer yandan, 2023 yılında FTC tarafından bilgi değişimi kapsamında güvenli bölgeler oluşturan Bildirilerin güncelliğini yitirmiş olmaları, artık sağlık sektöründeki³⁶ piyasa gerçeklerini yansıtmamaları ve bilgi paylaşımı gibi belirli konularda aşırı müsamahakâr olabileceği nedenleriyle geri çekildiği duyurulmuştur. FTC'nin sağlık sektöründeki yaptırım kararları, politika beyanları ve rekabet savunuculuğuna ilişkin zengin birikimlerinin kamuoyuna daha güncel bir rehber olacağı ifade edilmektedir.³⁷ Ayrıca, bilgi değişiminde güvenli bölgeler olarak nitelendirilen ve yukarıda yer verilen eşikler geçmiş Kurul kararlarında³⁸ da dikkate alınmakla birlikte Kurulun 21.11.2024 tarih ve 24-49/1087-RM(4) sayılı kararı ile kabul edilen İş Gücü Piyasalarındaki Rekabet İhlallerine Yönelik Kılavuz'da bir bilgi değişiminin ihlal yaratmadığı varsayımında bulunabilmek adına değişime konu bilgilerin en az 10 katılımcının verisini içermesi gerektiğine yer verilmiş olup bilgi değişimindeki güvenli bölgelerin farklı yargı çevrelerinde daha sıkı kurallara bağlandığı görülmektedir.

³⁴<https://www.ftc.gov/news-events/blogs/competition-matters/2014/12/information-exchange-be-reasonable> (Erişim Tarihi: 14.08.2024); https://www.justice.gov/opa/speech/principal-deputy-assistant-attorney-general-doha-mekki-antitrust-division-delivers-0#_ftnref19 (Erişim Tarihi: 14.02.2025).

³⁵<https://www.ftc.gov/sites/default/files/documents/reports/revised-federal-trade-commission-justice-department-policy-statements-health-care-antritrust/hlth3s.pdf> (Erişim Tarihi: 23.02.2025).

³⁶ Söz konusu Bildiriler her ne kadar sağlık sektörüne yönelik ise de bilgi değişimi kapsamında diğer sektörlerle yönelik de geniş bir uygulama alanı bulmuştur.

³⁷ <https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2023/07/federal-trade-commission-withdraws-health-care-enforcement-policy-statements> (Erişim Tarihi: 14.02.2025).

³⁸ Kurulun 22.09.2022 tarih ve 22-43/638-268 sayılı kararı ve 07.04.2022 tarih ve 22-16/269-121 sayılı İMDER-II kararı.

- (74) Avrupa Komisyonu (Komisyon) tarafından 2023 yılında yayımlanan Yatay İşbirliği Anlaşmalarına İlişkin Rehber'de³⁹ ise bilgi değişiminin; kullanışlı hale getirmek için işlenmesi gerekebilecek ham, organize edilmemiş dijital içeriğin (ham veri), önceden hazırlanmış ve doğrulanmış işlenmiş verilerin, herhangi bir biçimde anlamlı bilgi üretmek için manipüle edilmiş verilerin yanı sıra dijital olmayan bilgiler de dâhil olmak üzere diğer her türlü bilginin değişimini içerdiği belirtilmektedir. Bilgi değişimine katılan teşebbüslerin, bilgiyi ticari açıdan daha az hassas hale getirmek için bilgi alışverişinin sıklığını azaltabilecekleri, mümkün olduğunca ayrıntılı olmayan, teşebbüslere atfedilemeyecek toplulaştırılmış veri paylaşabilecekleri ifade edilmektedir. Ayrıca, verilerin gizlilik anlaşmaları temelinde bağımsız üçüncü bir taraf aracılığıyla konsolide edilip paylaşılacağı da belirtilmektedir.
- (75) Komisyon, etkin rekabetin olduğu pazarlarda bir teşebbüsün pazar(lar)daki rekabetçi konumunu korumak veya geliştirmek için koruması gereken bilgileri ticari açıdan hassas bilgiler olarak ele almaktadır. Fiyatlandırmaya ilişkin bilgilerin genellikle ticari açıdan hassas bilgiler olarak kabul edildiği; ancak nihai tüketici tarafından ödenen fiyatlar üzerinde doğrudan bir etkinin zorunlu olmadığı belirtilmektedir. Ayrıca, maliyetler, kapasite, üretim, miktar, pazar payları, müşteriler, pazara giriş veya pazardan çıkış planları ile gerçek anlamda rekabetçi bir pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin birbirlerine ifşa etmek istemeyecekleri, bir firmanın stratejisinin diğer önemli unsurlarına ilişkin bilgiler ticari açıdan hassas bilgiler arasında yer almaktadır. Öte yandan, paylaşılan bilginin yanlış veya yanıltıcı olmasının, bu bilginin piyasadaki rakiplerin davranışlarını etkileme riskini ortadan kaldırmayacağı da ifade edilmektedir. Bu çerçevede bir teşebbüsün;
- Mevcut fiyatlandırma ve gelecekteki fiyatlandırma niyetlerinin rakiplerle paylaşılması,
 - Mevcut ve gelecekteki üretim kapasitelerinin rakiplerle paylaşılması,
 - Mevcut veya gelecekteki ticari stratejisinin rakiplerle paylaşılması,
 - Mevcut ve gelecekteki talebe ilişkin tahminlerinin rakiplerle paylaşılması,
 - Gelecekteki satış verilerine ilişkin tahminlerinin rakiplerle paylaşılması,
 - Tüketicileri ilgilendiren gelecekteki ürün özelliklerinin rakiplerle paylaşılması
- amaç bakımından sınırlama olarak ele alınmaktadır.
- (76) Diğer taraftan pazarın şeffaflık derecesinin, yoğunlaşmanın ve giriş engellerinin yüksek olmasının veya pazarın simetrik, istikrarlı bir yapı arz etmesinin işbirlikçi sonuçların ortaya çıkma ihtimalini artırabileceği belirtilmektedir.
- (77) Yukarıdaki açıklamalara paralel olarak Kurulun bilgi değişimini ele alan birçok kararı bulunmakla birlikte, dosya kapsamında yol gösterici olabilecek kararların bir kısmına aşağıda yer verilmiştir.

G.6.2. Bilgi Değişimine İlişkin Geçmiş Kurul Kararları

- (78) Kurulun bilgi değişimini konu edinen birçok kararı bulunmakla birlikte bu başlık altında dosya kapsamında paylaşılması öngörülen veriler ile benzer veri paylaşımlarını içeren kararlara yer verilmiştir.

³⁹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023XC0721\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023XC0721(01)) (Erişim Tarihi: 14.02.2025).

- (79) Kurulun *Otomotiv Distribütörleri Derneği* (ODD) kararında⁴⁰, teşebbüs birliğinin internet sitesinin yapımı ve anılan site aracılığıyla çeşitli istatistiklerin paylaşılmasına yönelik alınan Dernek kararına menfi tespit belgesi verilmesi talebi değerlendirilmiştir. Anılan kararda söz konusu sitede yayımlanacak verilerin, markaların yeni otomobil ve hafif ticari araçlara ilişkin yıllık ve aylık bazda toplam satış ve ithalat miktarları, pazar payı verileri, marka bazında yıllık ve aylık bazda yerli-ithal dağılımı olduğu görülmektedir. Söz konusu başvuruya, yayımlanacak verilerin arasında markaların farklı ürün segmentlerinde gerçekleştirdikleri ayrıntılı satış fiyatı ve miktarları ile pazar payı bilgisinin bulunmaması, verilerin bölge ve il bazında ayrıntılara yer verilmeden ülke genelinde toplulaştırılmış olması ve pazarın özelliklerinden hareketle anılan bilgi paylaşımının rekabetçi davranışların koordinasyonuna yol açma potansiyelinden uzak olduğu tespiti çerçevesinde menfi tespit belgesi verilmesine karar verilmiştir.
- (80) Kurulun ODD'ye ilişkin ikinci menfi tespit/muafiyet kararı⁴¹, otomotiv piyasasına yönelik birtakım istatistiki bilgi ve pazara ilişkin analizlerin, ODD internet sitesi, ODD veri tabanı ve hazırlanan raporlar aracılığıyla yayımlanmasına ilişkindir. Söz konusu kararda, 2004 tarihli karar kapsamında yer alan verilerin paylaşılmasında bir sakınca olmadığı; il bazında ayrıştırılmış veriler, lansman bilgileri ve markaların filo satış rakamlarının paylaşılmasının pazardaki şeffaflığı arttırarak rakip davranışların tahminini kolaylaştıran ve koordinasyon riski yaratan bilgiler olduğu; bununla birlikte, il bazındaki verilerin kümülatif olması, lansman bilgilerinde fiyat stratejisi (tavsiye veya nihai fiyat bilgisi yahut indirim, kampanya vb. bilgiler), satış stratejisi, hedef, stok ve arz miktarı gibi stratejik bilgilerin yer almaması ve filo satış rakamlarına ilişkin bilgilerde alıcıların unvanlarının yer almaması koşuluyla bu verilerin yayınlanmasına bireysel muafiyet tanınabileceği belirtilmektedir. Kararda ayrıca Otomotiv Distribütörlerine yönelik olarak yürütülen soruşturma sonucunda alınan kararda⁴² yer alan, başta fiyat stratejisi olmak üzere satış stratejisi, hedef ve stok gibi bilgilerin paylaşımının koordinasyona ve rekabeti sınırlayıcı etkiye yol açtığı tespitine de yer verilmektedir.
- (81) Kurulun *Otomotiv Sanayicileri Derneği* (OSD) kararında⁴³, *“OSD tarafından, aylık olarak hafif ticari araçlar (otomobil, kamyonet ve minibüs), kamyon, otobüs, midibüs ve traktör başlıkları altında “kapasite ve kapasite kullanım oranı” bilgilerinin paylaşılması planlanmaktadır. Bu bilgilerin, firma ve model belirtilmeksizin Türkiye toplamı olarak paylaşılacağı anlaşıldığından, mevcut haliyle koordinasyon riski taşımadığı ve bu sebeple bu paylaşımlara menfi tespit belgesi verilmesi gerektiği”* sonucuna ulaşılmıştır. Firma ve model belirtilmeksizin aylık üretim miktarlarının belirli araç türleri bakımından paylaşılmasının da aynı kapsamda değerlendirilebileceğine yer verilen kararda, söz konusu bilgilerin firma ve model bazında paylaşılması talebine ise bireysel muafiyet tanınamayacağı sonucuna ulaşılmıştır. OSD kararında maliyetlere ilişkin verilerin firma bazında paylaşılması talebine ilişkin olarak ise aşağıdaki değerlendirmelere yer verilmektedir:

“Otomotiv sanayi firmalarının yan sanayiye ve hammaddeye yaptıkları ödemeler ile ödenen vergi ve ücretlerin firma bazında paylaşılması, motorlu taşıtların üretim veya dağıtımında herhangi bir gelişme ve iyileşme ya da ekonomik veya teknik gelişmeye yol açmamaktadır. Ayrıca sözü edilen bilgi değişiminin teşebbüslerin fiyata etki eden önemli değişkenlerden olan maliyet bilgilerinin paylaşılması

⁴⁰ Kurulun 15.04.2004 tarih ve 04-26/287-65 sayılı kararı.

⁴¹ Kurulun 14.07.2011 tarih ve 11-43/916-285 sayılı kararı.

⁴² Kurulun 18.04.2011 tarih ve 11-24/464-139 sayılı kararı.

⁴³ Kurulun 20.09.2012 tarih ve 12-44/1350-455 sayılı kararı.

anlamına geleceği, bu nedenle de pazardaki bir fiyat koordinasyonunun kolaylaştırıcı unsuru olacağı değerlendirilmektedir.”

- (82) Kurulun bir diğer teşebbüs birliği olan *Petrol Sanayi Derneği* (PETDER) hakkında aldığı üç karar mevcuttur. Kurul PETDER-I kararında⁴⁴, akaryakıt, madeni yağ ve LPG konularında pazar gelişimlerinin takip edilmesi ve endüstri büyüklükleri hakkında bilgilerin oluşturulması amacıyla yapmakta olduğu çalışmalara menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi incelenmiştir. Anılan kararda bilgi değişimine konu husus spesifik olarak akaryakıt, madeni yağ ve LPG alanlarında faaliyet gösteren teşebbüslerin aylık bazdaki satış miktarları olup, bu satışların fiilen gerçekleştiği ayın tamamlanmasını takip eden ay içinde ülke satışları toplamı olarak ve teşebbüs bazında PETDER internet sitesinde veya elektronik ortamda yayımlanması öngörülmüştür. Kararda, çalışmanın konusunu oluşturan verilerden bir kısmının zaten Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından yayımlanan veriler olması, verilerin fiyata yönelik olmaması ve bildirim konusu pazarın özellikleri dikkate alınarak “geçmişe dönük satış miktarlarının bilinmesinin kısa dönemli koordinasyonlar için elverişli bir araç olmadığı” değerlendirilmesiyle birlikte söz konusu teşebbüs birliği kararına menfi tespit belgesi verilmiştir.
- (83) Kurulun PETDER-II kararının⁴⁵ konusunu ise PETDER veya bağımsız bir araştırma kuruluşu tarafından haftalık ya da aylık olarak akaryakıt ve LPG piyasasında teşebbüslerin satış verilerinin dâhil olduğu bazı bilgilerin toplulaştırma olmaksızın derlenmesine ve değerlendirmeler ile kamuoyuyla paylaşılmasına menfi tespit belgesi verilmesi ya da muafiyet tanınması oluşturmaktadır. Kararda özellikle söz konusu uygulamanın pazardaki şeffaflığı ne kadar attıracağı konusu üzerinde durulmuş, ilgili pazarların gerek EPDK’nin uygulamaları gerekse mevzuattan kaynaklanan yükümlülükler nedeniyle aşırı derecede şeffaflaşmış bir yapı arz etmeleri ve anılan pazarlarda bilgiye erişimin son derece kolay ve maliyetsiz olmasından hareketle anılan uygulamanın rekabeti sınırlamayacağı sonucuna ulaşılmıştır.
- (84) Kurul PETDER-III kararında⁴⁶ ise teşebbüs birliğine PETDER-I kararı ile verilmiş olan menfi tespit belgesinin geri alınıp alınmaması hususu değerlendirilmiştir. Söz konusu kararda;

“PETDER aracılığıyla akaryakıt ve LPG piyasasında bazı bilgilerin derlenerek dağıtım şirketleriyle paylaşılmasına yönelik bilgi değişimi uygulamasına 20.09.2007 tarih ve 07-76/907-345 sayılı karar ile verilmiş olan menfi tespit belgesinin geri alınmasına gerek olmadığı ancak teşebbüs birliği tarafından iletilen görüş ve öneriler de dikkate alınarak menfi tespit belgesinin kapsamının; verilerin toplulaştırılmak ve teşebbüs özelinde bilgi içermemek suretiyle ürün özelinde yayınlanması, bireysel satış verileri ve pazar paylarının EPDK tarafından yayımlanan verilere paralel olarak yayınlanması ve ürünlerin alt kırılımlarını içerecek şekilde ayrıntılı bireysel satış verilerinin ve pazar paylarının ise 3'er aylık dönemler halinde derlenmek suretiyle yayımlanması şeklinde belirlenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.”

değerlendirmelerine yer verilmiştir. Kararda, verilerin paylaşılma periyoduna ilişkin olarak;

⁴⁴ Kurulun 20.09.2007 tarih ve 07-76/907-345 sayılı kararı.

⁴⁵ Kurulun 22.09.2011 tarih ve 11-48/1215-428 sayılı kararı.

⁴⁶ Kurulun 21.11.2013 tarih ve 13-64/904-384 sayılı kararı.

“Kurulun vermiş olduğu menfi tespit kararı çerçevesinde fiili uygulama dikkate alındığında, paylaşıma konu bilgilerin, fiili paylaşım tarihi itibarıyla gerçek anlamda kamuya açık bilgi niteliğinde değerlendirilmesi tereddütlü hale gelmektedir. Zira PETDER bünyesinde gerçekleşen bilgi değişimi kapsamında teşebbüslerin her bir aya ilişkin bireysel verileri, hemen izleyen ay paylaşılmaktadır. Oysa benzer bilgiler EPDK tarafından genellikle asgari 2-3 aylık bir gecikmeyle yayımlanmaktadır. Ayrıca EPDK tarafından sunulan teşebbüs özelindeki verilerde ürünlerin alt kırılımına ve iç satış yahut transit ticaret ayırımına ilişkin detay bilgilere yer verilmemektedir.”

değerlendirmesi dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, menfi tespit belgesinin kapsamının *“Teşebbüslerin her bir aya ilişkin bireysel satış verileri ve pazar paylarının aynı koşullarda toplanarak EPDK tarafından yayımlanan verilere ve ayrıntıya paralel şekilde "benzin, motorin, fuel-oil türleri ve diğer" kalemleri halinde ve yine EPDK ile aynı gecikme ile yayımlanması”* şeklinde belirlenmesine karar verilmiştir. Dolayısıyla ilgili kararda önceki PETDER kararlarından farklı olarak gerek verilerin toplulaştırılmasına gerekse de paylaşım sıklığına ilişkin düzenlemelere gidildiği görülmektedir.

- (85) Kurulun *Türkiye Likit Petrol Gazcılar Derneği (TLPGD)* kararı⁴⁷ incelendiğinde, menfi tespit/muafiyet başvurusuna konu edilen talep kapsamında LPG sektöründe faaliyet gösteren teşebbüslerin tüplü, dökme ve otogaz kategorilerindeki toplam satış rakamlarının aylık olarak toplanmasının planlandığı; bu çerçevede anılan ürünlere ilişkin olarak geçmiş bir ayın üretim ve satış bilgilerinin toplanacağı ve bu bilgilerin izleyen bir sonraki ay içinde üyelerle ve talep halinde diğer sektör kuruluşları ve gerekli görülmesi halinde kamuoyuyla paylaşılacağı hususlarına yer verildiği görülmektedir. Kararda TLPGD tarafından, toplanacak bilgilerin esas itibarıyla EPDK tarafından da üçer aylık dönemlerde toplanmakta ve yayımlanmakta olduğu; 2011 yılı Ağustos ayından itibaren ise söz konusu bilgilerin EPDK tarafından aylık olarak yayımlanmaya başlanıldığı; bu bakımdan sektörün düzenleyici otoritesi tarafından da yayımlanan söz konusu bilgilerin kamuya açık nitelikte olduğu ifade edilmektedir. Bununla birlikte kararda gerek tüplü gerekse dökme LPG pazarlarının yüksek derecede yoğunlaşmış bir yapı arz ettikleri, otogaz LPG pazarındaki yoğunlaşma oranının ise görece düşük kaldığı belirtildikten sonra 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi kapsamında şu değerlendirmelere yer verilmiştir:

“Yukarıda yer verilen özelliklere sahip tüplü, dökme ve oto LPG pazarlarının, bilgi değişimi anlaşmasının rekabete aykırı etki doğurmasına müsait bir yapı sergilediği; öte yandan, bildirim kapsamında toplanarak değiştirilmesi planlanan bilgilerin ilgili pazarlar bakımından stratejik bilgi niteliğindeki aylık üretim ve satış verileri olması, bu verilerin toplulaştırmaya tabi tutulmadan teşebbüsler bazında paylaşılacak olması, söz konusu verilerin oldukça yakın tarihli olması ve bu verilerin her ay paylaşılmasının planlanması, öngörülen paylaşım zamanı dikkate alındığında bahse konu verilerin gerçek anlamda kamuya açık veriler olarak nitelendirilmelerinin mümkün olmaması, bilgi toplama ve yayma faaliyetlerinin teşebbüs birliği bünyesinde ve görece sık gerçekleştirilecek olması ve öngörülen haliyle planlanan bilgi değişimi sisteminin gerçek anlamda kamuya açık bir bilgi değişimi olarak değerlendirilmesinin güçlüğü gibi hususlar dikkate alındığında, TLPGD tarafından yürütülmesi planlanan bildirim konu uygulama kapsamında gerçekleşecek olan bilgi değişiminin, ilgili pazarlardaki stratejik belirsizliği ve tarafların bağımsız davranma güdülerini zedelemek, böylelikle rakip teşebbüsler

⁴⁷ Kurulun 04.07.2012 tarih ve 12-36/1042-330 sayılı kararı.

arasında rekabetçi davranışların koordinasyonunu ve anlaşmayı kolaylaştırmak suretiyle ilgili pazarlardaki rekabeti kısıtlayıcı etki doğurabileceği değerlendirilmektedir.”

- (86) İlave olarak TLPGD kararında, ilgili pazarda bireysel bazda (firma bazında) bilgi değişiminin rekabeti zorunlu olandan fazla kısıtlayacağı yönünde aşağıdaki değerlendirmelere yer verilerek, söz konusu bildirimde bireysel muafiyet de tanınmayacağı sonucuna ulaşılmıştır:

“Dosya konusu bilgi paylaşımı sayesinde teşebbüslerin, pazardaki toplam talep düzeylerine, endüstrinin büyüklüğüne ve kendilerinin pazardaki konumlarına yönelik olarak bilgi sahibi olacakları, bu çerçevede üretim, satış ve dağıtım planlamalarını iyileştirerek etkinlik kazanımları sağlayabilecekleri düşünülebilir. Ancak bu tür bir etkinlik artışının sağlanabilmesi için, pazar genelinde toplulaştırılmış verilerin paylaşılması pekâlâ yeterlidir. Hal böyleyken oldukça güncel nitelikteki, bireysel firma üretim ve satış verilerinin teşebbüsler arasında değişimi, beklenen etkinliğin sağlanması için kaçınılmaz nitelikte değildir. Öte yandan, veri toplama ve derleme işlemlerinin bağımsız üçüncü kuruluşlar eliyle yürütülmesi yerine bu işi TLPGD’nin üstlenmesi de rekabeti olumsuz etkileyebilecektir. Üstelik ilgili piyasanın yapısı, değişime konu edilmesi planlanan bilgilerin niteliği ve söz konusu bilgi değişiminin uygulama şekli dikkate alındığında, bildirimde konu uygulamanın, ilgili pazarlardaki rekabetin 4054 sayılı Kanun’un 5. maddesinin (a) ve (b) bentlerinde sayılan türden faydaların elde edilebilmesi için gerekenden daha fazla sınırlandırılmasına yol açabilecek nitelikte olduğu değerlendirilmektedir.”

- (87) Kurulun *Boya Sanayicileri Derneği* (BOSAD) kararında⁴⁸ ise, BOSAD’a üye teşebbüslerin tonaj (iç satış miktarları) ve ciro bilgilerinin, geçmiş döneme ait 3 aylık ve yıllık sektörel toplam ciro ve satış miktarı olarak kümülatif bir Türkiye verisi olarak teşebbüs isimlerini belirtmeden, bölgesel olarak ayırmadan, toplam sektör verisi şeklinde bağımsız bir denetim kuruluşu ile gizlilik anlaşması çerçevesinde paylaşılmasına ilişkin talep değerlendirilmiştir. Kurul, pazara giriş engellerinin ve dağıtım kanallarında kısıtlamanın mevcut olmadığını değerlendirdiği boya ürünleri pazarında, bağımsız denetim kuruluşunun varlığı, verilerin kümülatif olması, kamuyla paylaşım ve boya pazarında faaliyet gösteren hiçbir teşebbüsün dışarıda kalmaması hususlarını da dikkate alarak bilgi değişimine muafiyet tanınabileceği sonucuna ulaşmıştır.
- (88) Kurul, *Bankalararası Kart Merkezi* (BKM) tarafından BKM Online üzerinden üye banka bazında aylık işlem adet ve tutarlarının (kart sayısı/adetleri, işyeri sayısı/adetleri ve e-ticaret işlem tutarları gibi) paylaşılması uygulaması hakkındaki kararında⁴⁹ ise verilerin ait olduğu dönemden en az bir çeyrek dönem (üç ay) sonrasında üyeler ile paylaşılmasına 5 yıl süre ile muafiyet tanınmış, ilgili kararın karşı oyunda ise bilginin paylaşılmasına ilişkin sürenin altı ay olarak belirlenmesi gerektiğine ilişkin bir görüşe yer verilmiştir. Kararda üyeler bazında paylaşılacak veriler ile ilgili olarak, söz konusu verilerin konsolide olmaması, stratejik nitelikte olmaları, yakın geçmişe ait olması, paylaşımın sürekliliği, pazarın durağan yapısı rekabeti olumsuz etkileyecek faktörler olarak sayılmış; pazardaki oyuncu sayısının yüksekliği, yoğunlaşma oranının görece düşük olması, fiyat, maliyet, yatırım, teknoloji, Ar-Ge gibi bilgilere yer verilmemesi, bankacılık hizmetlerinin tamamını kapsamaması, bilgi paylaşım platformunun tüm

⁴⁸ Kurulun 26.06.2012 tarih ve 12-35/984-301 sayılı kararı.

⁴⁹ Kurulun 25.06.2014 tarih ve 14-22/433-196 sayılı kararı.

bankalara açık olması, bankaların sistemden ayrılmasının önünde herhangi bir engel olmaması ve bilgilerin geleceğe dönük olmamasına ise riski azaltan unsurlar olarak yer verilmiştir. Neticede yapılan muafiyet değerlendirmesinde, son kullanıcıya (kart hamili) ilişkin ciro ve adet/miktar verilerinin üyeler arasında paylaşımının görece risksiz olduğu, üye işyerlerine ilişkin miktar/adet/tutar ve ciro bazlı verilerin paylaşımının ise üç aylık bir gecikme ile riskinin azaltılacağı kanaatinden hareketle söz konusu bilgi paylaşımına 5 yıl süreyle bireysel muafiyet tanınmasının uygun olacağına karar verilmiştir.

- (89) *Mercedes-Benz Türk Yetkili Satıcıları ve Servisleri Derneği* tarafından üye teşebbüslerin motorlu taşıt satışlarına ve satış sonrası hizmetlerine ilişkin bilgilerinin toplanmasına ve yayımlanmasına yönelik Kurul kararında⁵⁰ ise, aylık araç satış adetlerinin bayi bazında model alt kırılımı olmaksızın binek, hafif ticari, otobüs ve kamyon kırılımları altında paylaşılmasına menfi tespit belgesi vermiştir. Bununla birlikte satış sonrası hizmetlere ilişkin olarak “Mekanik” ve “Kaporta” gruplaması altında araç giriş sayısı ve araç girişi başına yedek parça satışına ilişkin verilerin bayi bazında paylaşılmasına, içerdiği rekabeti kısıtlayıcı etkiler nedeniyle, 4054 sayılı Kanun’un 8. maddesi uyarınca menfi tespit belgesi verilemeyeceğine, yedek parça satışına ilişkin verilerin paylaşımına eşdeğer parça kullanımını sınırlandıracak bir denetim mekanizması olarak kullanılma riskinden ötürü bireysel muafiyet de tanınamayacağına, araç giriş sayısına ilişkin bilgi paylaşımına ise üçer aylık kümülatif olması ve alt kırılım içermemesi koşulu ile bireysel muafiyet tanınmasına karar verilmiştir. Kurul üç aylık dönemler itibarıyla kümülatif olarak her bir yetkili servisin araç giriş adedi bilgisinin paylaşılmasının, teşebbüslerin pazardaki konumlarını görmelerine ve ticari kararlarını daha rasyonel bir biçimde almalarına olanak sağlayacağı değerlendirilmesinde bulunmuştur.
- (90) Kurul, *İstif Makinaları Distribütörleri ve İmalatçıları Derneği (İSDER)* kararında⁵¹, söz konusu dernek tarafından istif makineleri sektöründe faaliyet gösteren ve İSDER üyesi olan teşebbüslere ait satış adedi ve pazar payı verilerinin toplanması ve belirli aralıklarla üye teşebbüslerle paylaşılması hususlarını kapsayan teşebbüs birliği kararını değerlendirmiştir. İlgili birlik kararında, bazı raporların bölge seviyesinde teşebbüs bazlı satış miktarı, bazı raporların ise il bazında satış miktarı verilerini içerdiği, pazardaki teşebbüslerinin %80’inin İSDER üyesi olması göz önünde bulundurulduğunda pazarın koordinasyona elverişli olabileceğinin değerlendirildiği, paylaşılacak veriler arasında bireysel veri olarak kabul edilebilecek teşebbüs bazlı verilerin de bulunduğu değerlendirilmiş ve genel itibarıyla söz konusu birlik kararına menfi tespit belgesi verilemeyeceği belirtilerek bireysel muafiyet değerlendirmesi yapılmıştır. Yapılan muafiyet değerlendirmesi sonucunda, paylaşılması öngörülen verilerin bağımsız bir üçüncü tarafça derlenmeyeceği, verinin paylaşımının sık olması, birlik kararına katılımın her ne kadar gönüllülük esasına dayandığı ve birliğe üye olma zorunluluğunun olmadığı belirtilse de ilgili verilerin kamuya açık bir şekilde yayımlanmaması, bölgesel seviyede paylaşılacak teşebbüs bazlı satış verilerinin pazardaki şeffaflığı artıracığı ve pazarın geleceği hakkında yorum yapma imkânı sağlayacağı, paylaşılacak verilerin sınırlarının ve hangi amaçla toplandığı hususunun net olmaması nedenleriyle bireysel muafiyet de tanınamayacağına karar verilmiştir.

⁵⁰ Kurulun 06.10.2015 tarihli ve 15-37/582-202 sayılı kararı.

⁵¹ Kurulun 19.11.2020 tarihli ve 20-50/687-301 sayılı kararı.

- (91) Kurulun, *Seramik Kaplama Malzemeleri Üreticileri Derneği ve Keramik Sağlık Gereçleri Üreticileri Derneğine* (SERFED) yönelik SERFED-I kararında⁵², paylaşılması öngörülen üretim ve satış miktarı, kapasite, çalışan sayısı, toplam enerji tüketimi ve karbon salınım miktarı verilerinin, bağımsız bir danışmanlık firması tarafından üç ayda bir toplanıp iki ay eskitilmesini içeren uygulamada, toplanan verilerin rekabeti sınırlayıcı stratejik bilgi niteliğini kaybetmeyeceği değerlendirilmiştir. Yine, önceki Kurul kararları ışığında pazar yapısının koordinasyona elverişli olduğu ve bu suretle paylaşılacak verilerin sadece birkaç öncül teşebbüs arasında gerçekleşse bile pazarın geri kalanı için bir gösterge niteliği taşıyabileceği nedenleriyle planlanan bilgi paylaşımına yönelik olarak menfi tespit belgesi düzenlenemeyeceği değerlendirilmiştir. Kararın devamında yer alan muafiyet değerlendirmesinde ise paylaşılacak verilerin özellikle maliyet, satış, üretim ve kapasite gibi stratejik nitelik arz eden verilerin yeterince toplulaştırılmadan ve eskitilmeden paylaşılmasının rekabeti kısıtlayacak olması sebebiyle bireysel muafiyet sağlanamayacağına karar verilmiştir.
- (92) SERFED tarafından yapılan ikinci başvuru hakkındaki SERFED-II kararında⁵³ toplulaştırılmış verilerin yılda bir kez üç ay eskitilerek paylaşılacağı, en az beş katılımcı koşulunun sağlanacağı ve hiçbir teşebbüsün konsolide veri içerisindeki ağırlığının %25'ten fazla olmayacağına ilişkin koşullara yer verilmiştir. Söz konusu uygulama ile teşebbüslerin pazarda kendilerini doğru konumlandırmaları, etkinliklerini artırmaları, müşterilerin talepleri doğrultusunda stratejiler oluşturmalarına imkân sağlanacağı, böylelikle teşebbüslerin üretim ve ithalat kararlarını daha rasyonel çerçevede alabilecekleri, pazardaki rekabet düzeyinde sağlanacak artışın teşebbüsleri ürün maliyetlerini azaltma yönünde teşvik edebileceği, maliyetlerin azaltılması ile ise tüketicilerin daha düşük fiyatlardan yararlanma ihtimalinin oluşabileceği değerlendirilerek karara konu bilgi değişimine bireysel muafiyet tanınabileceğine karar verilmiştir.

G.6.3. Menfi Tespit Değerlendirmesi

- (93) 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesi; *"İlgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin başvurusu üzerine Kurul, elinde bulunan bilgiler çerçevesinde bir anlaşmanın, kararın, eylemin veya birleşme ve devralmanın bu Kanun'un 4, 6 ve 7 nci maddelerine aykırı olmadığını gösteren bir menfi tespit belgesi verebilir."* hükmünü amirdir. Bu çerçevede başvuru konusu işlemin bir teşebbüs birliği tarafından uygulanmak istenen bilgi değişimi niteliğinde olması ve dolayısıyla Kanun'un 6 ve 7. maddeleri kapsamında olmaması itibarıyla, başvuru konusu uygulamanın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yasaklanan *"rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacı taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte"* bir teşebbüs birliği kararı olup olmadığının tespit edilmesi gerekmektedir.
- (94) Bu çerçevede ilk olarak ele alınması gereken husus bildirim konu bilgi değişiminin amacı itibarıyla rekabeti kısıtlayıcı nitelikte olup olmadığıdır. Nitekim Kılavuz'un 56. paragrafında da belirtildiği üzere piyasada rekabeti kısıtlama amacıyla yapılan her türlü bilgi değişiminin, etkisine bakılmaksızın rekabeti kısıtladığı kabul edilmektedir. Başvuruya konu işlem kapsamında; sektör açısından öngörülebilirlik sağlamak ve kamu otoritelerine gerekli bilgileri sunmak amacıyla İmderonline platformu üzerinden çeşitli şekillerde İMDER üyelerinin iş ve inşaat makineleri satış adedine ilişkin bilgilerinin paylaşılması planlanmaktadır. Paylaşılması öngörülen raporlara dair verilerin toparlanması ve yayımlanması süreci İMDER üyesi teşebbüslerden bağımsız

⁵² Kurulun 20.08.2020 tarih ve 20-38/526-234 sayılı kararı.

⁵³ Kurulun 22.09.2022 tarih ve 22-43/638-268 sayılı kararı.

Üçüncü taraf bir teşebbüs olan AMATİS aracılığıyla gerçekleştirilecektir. Ayrıca, hazırlanan raporlar, üye teşebbüslerin yanı sıra talep etmeleri halinde kamu kurumları ile de paylaşılacaktır.

- (95) İş ve inşaat makineleri pazarı incelendiğinde pazarın karmaşık bir yapı sergilediği ve her bir makine grubunda alt segmentasyonun bulunduğu ve her bir alt segmente ait sınıf, büyüklük ayırımına gidildiği anlaşılmaktadır. Başvuru kapsamında paylaşılacak bilgiler ise, iş ve inşaat makinelerine ilişkin aylık satış adedi verilerinin ülke çapında bireysel veri içermeyecek şekilde biten ayın sonunda paylaşılacağı Aylık Rapor ve üç aylık satış adedi verilerinin teşebbüs verisi içermeyecek şekilde, il bazında ve üç ay eskitilerek paylaşılacağı Çeyreklik Rapor'dan oluşmaktadır.
- (96) Kılavuz'da rekabete duyarlı (stratejik) verilere ilişkin aşağıda yer verilen bölümde, stratejik veriler arasında satış miktarlarına da yer verilmiştir:⁵⁴

“Pazardaki belirsizliği azaltan stratejik verilerin rakipler arasında değişiminin 4. madde kapsamına girmesi, başka türlü bilgilerin değişimine kıyasla daha muhtemeldir. Stratejik verilerin paylaşılması, tarafların rekabetçi güdülerinin azaltılması suretiyle rekabeti kısıtlayıcı etkiler doğurabilir. Fiyata, miktara, müşterilere, maliyetlere, cirolara, satışlara, alımlara, kapasiteye, ürün niteliklerine, pazarlama planlarına, risklere, yatırımlara, teknolojilere, Ar-Ge programlarına ilişkin ve benzeri bilgilerin rekabete duyarlı olduğu kabul edilir. Genel olarak, fiyat ve miktara ilişkin bilgiler, stratejik niteliği en yüksek bilgilerdir. Bunları, maliyetlere ve talebe ilişkin bilgiler takip eder. Bununla birlikte, örneğin, teşebbüsler Ar-Ge üzerinden rekabet ediyor ise, teknolojik veriler, rekabet açısından stratejik niteliği en yüksek bilgi niteliği taşıyabilecektir. Ayrıca, verilerin stratejik açıdan önemi, bilgi değişiminin sıklığı ve pazarı kapsama derecesi ile verilerin toplulaştırılmış olup olmadığı ve güncelliği gibi faktörlere de bağlıdır.”

- (97) Bu anlamda başvuruya konu bilgi değişiminin satış adetlerine yönelik olması sebebiyle, Kılavuz kapsamında rekabete duyarlı bir veri olarak kabul edilecek bilgilerin bir teşebbüs birliği çatısı altında yapılan uygulama sonucu rakiplerle paylaşılacağı anlaşılmaktadır.
- (98) Bu bilgi değişiminin geçmiş tarihli verilerin değişimi şeklinde yapılmasının ortaya bir rekabetçi etki çıkarması olasılığını ortadan kaldırıp kaldırmadığı üzerinde de durulabilecektir. Kılavuz'da, bilgi değişiminin pazardaki şeffaflığı yapay olarak arttırarak teşebbüsler arasında rekabetçi davranışların koordinasyonunu kolaylaştırması riski açısından geçmiş tarihli verilerin de rekabet karşıtı etki doğurması riskinden bahsedilmektedir⁵⁵. Bu anlamda geleceğe yönelik verilerin değişimi, ortaya işbirlikçi bir sonuç çıkması açısından daha riskli olsa da satış verisi gibi stratejik bir verinin geçmiş tarihli olsa dahi rekabet karşıtı sonuçlar doğurma potansiyeline sahip olduğu söylenebilecektir. Nitekim Kurul, İMDER-II kararında Aylık Rapor ve Yıllık Rapor-l'de yer alacak verilerin paylaşımının menfi tespit kapsamında ele alınamayacağına karar vermiştir.
- (99) İşbu başvuruya konu raporların rekabet karşıtı etki doğurma potansiyellerinin İMDER-II kararında incelemeye konu edilen raporlardan daha az olduğu söylenemeyecek, tersine raporların rekabet karşıtı etki doğurma potansiyellerinin daha yüksek olduğu tespitine yer verilebilecektir. Zira Aylık Rapor verinin toplulaştırılmış olması açısından,

⁵⁴ Kılavuz para. 67.

⁵⁵ Kılavuz para. 51 ve 52.

Çeyreklik Rapor ise verinin güncelliği açısından İMDER-II kararında incelenen raporlara göre daha stratejik verileri ihtiva etmektedir.

- (100) Öncelikle Aylık Rapor kapsamında paylaşılabilecek verilere bakıldığında, İMDER-II kararından farklı olarak yayımlanacak konsolide verilerin en az üç teşebbüsün katılımının sağlandığı ve teşebbüslerden hiçbirinin verisinin konsolide veri içerisindeki ağırlığının %40'ın üzerinde olmadığı veriler olarak paylaşılması talep edilmektedir.
- (101) Kılavuz'un 69. paragrafında bireysel ve toplulaştırılmış veri ile ilgili olarak;

"Herhangi bir teşebbüsün bireysel verilerinin tespitini yeterince güçleştirecek şekilde toplulaştırılmış verilerin değişiminin rekabeti kısıtlayıcı etkilere neden olma olasılığı, teşebbüs bazındaki verilerin değişimine kıyasla çok daha düşüktür. Satış, kapasite verileri ya da girdi ve bileşen maliyetleri gibi verilerin bir meslek birliği ya da pazar araştırma şirketi tarafından toplanması ve toplulaştırılmış halde yayınlanması, sektörün ekonomik durumuna ışık tutacağından, tedarikçilerin ve müşterilerin yararına olabilir. Verilerin bu şekilde toplanması ve yayınlanması, pazardaki teşebbüslerin bilgiye dayalı tercihler yaparak, stratejilerini pazar koşullarına etkin bir şekilde uyarlamalarını sağlar. Genel olarak, yoğunlaşmış bir oligopol söz konusu değilse, toplulaştırılmış verilerin değişiminin rekabeti kısıtlayıcı etkilere yol açma olasılığı düşüktür. Teşebbüs bazındaki verilerin değişimi ise bir yandan teşebbüslerin, pazar konusunda ortak bir anlayışa varmalarını kolaylaştırırken öte yandan tarafların anlaşmadan sapan ya da pazara yeni giren teşebbüsleri hedef almalarını sağlayarak uygun cezalandırma stratejileri geliştirmelerini mümkün kılabilmektedir. Bununla birlikte, bazı pazarlarda toplulaştırılmış verilerin değişiminin de rekabeti bozucu etkiler doğurabileceği hususu göz ardı edilmemelidir. Örneğin, yoğunlaşmış ve istikrarlı bir oligopoldeki teşebbüsler arasında toplulaştırılmış verilerin değişimi, pazardaki fiyatların belirli bir seviyenin altında oluştuğunu gösteriyorsa, teşebbüsler anlaşma taraflarından birinin anlaşmadan saptığı sonucuna varabilir ve misilleme yoluna gidebilirler. Başka bir deyişle, rekabeti bozucu anlaşmanın istikrarlı biçimde sürdürülebilmesi için, teşebbüslerin kimin anlaşmadan saptığını bilmeleri gerekmekte; "birinin" anlaşmadan saptığını bilmeleri yeterli olmaktadır."

ifadelerine yer verilmektedir.

- (102) Bu çerçevede, iş ve inşaat makineleri pazarının karmaşık/istikrarsız olan ve dar oligopol olmayan bir yapı arz etmesi ile bilgi değişiminin il bazında değil Türkiye pazarına yönelik olması göz önünde bulundurularak toplulaştırılmış verilerin rekabet karşıtı etki doğurma olasılığının düşük olduğundan bahsedilebilecekse de İMDER-II kararında Kurulca "satış adedi verilerinin yeterince eskitilmeden biten ayın sonunda paylaşılmasının verilerin paylaşım sıklığı ve yaşı itibarıyla yeterince eskitilmediği göz önünde bulundurulduğunda teorik olarak stratejik olma niteliğini kaybetmeyeceği" tespiti yapılmıştır. Bunun da ötesinde dosya kapsamında yer verilen Aylık Rapor'un toplulaştırma için aradığı kriterler daha da düşürüldüğünden, verinin toplulaştırma derecesinin azalması sebebiyle stratejik olma niteliğinin arttığından bahisle rekabet karşıtı etki doğurma potansiyelinin bulunduğu değerlendirilmektedir. Anılan sebeplerle Aylık Rapor kapsamında paylaşılabilecek bilgilerin 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesi kapsamında menfi tespit belgesi alabilecek nitelikte olmadığı değerlendirilmiştir.
- (103) Diğer yandan, İMDER tarafından Çeyreklik Rapor kapsamında paylaşılması öngörülen veriler değerlendirildiğinde ise; pazarın yapısı da göz önüne alınınca raporun teşebbüs bazında veri içermeyecek şekilde üç ay eskitilerek hazırlanacak olmasının verilerin stratejik niteliğini azalttığı, diğer yandan bilgi paylaşımının il bazında yapılması ile

stratejik niteliğin arttığı söylenebilecektir. Ayrıca, Aylık Rapor'da talep edilen raporlamanın en az üç teşebbüsün katılması ve katılımcıların hiçbirinin ağırlığının %40'ın üzerinde olmayacak şekilde paylaşılabilme şartı Çeyreklik Rapor için söz konusu değildir. Nitekim Kurul İMDER-II kararında benzer içerikteki Yıllık Rapor'a yönelik değerlendirmesinde, toplulaştırmaya yönelik kriterlerin aranmaması ve İMDER'e üye olan teşebbüslerin pazarın %95'ini oluşturması sebebiyle anılan raporun menfi tespit kapsamında ele alınamayacağını saptamıştır. İşbu dosya kapsamında incelenen Çeyreklik Rapor ise benzer tespitlere ek olarak daha güncel bir verinin teşebbüsler ile paylaşılmasını sağlayacağından verinin stratejik niteliğinin ve dolayısıyla rekabet karşıtı etki doğurma potansiyelinin arttığı söylenebilecektir. Anılan sebeplerle Çeyreklik Rapor kapsamında paylaşılacak bilgilerin 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesi kapsamında menfi tespit belgesi alabilecek nitelikte olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

- (104) Bu tespitler sonrasında aşağıda Aylık Rapor ve Çeyreklik Rapor'da yer alacak verilerin paylaşımına ilişkin bireysel muafiyet analizine yer verilmiştir.

G.6.4. Muafiyet Değerlendirmesi

- (105) 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi ile öngörülen ve kümülatif nitelik taşıyan dört koşulun sağlanması durumunda *"teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4 üncü madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verilebileceğini"* düzenlemektedir. Bu koşullar 5. maddenin birinci fıkrasında:

- Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması,
- Tüketicinin bundan yarar sağlaması,
- İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,
- Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması

olarak sayılmış olup muafiyet tanınabilmesi için tüm şartların aynı anda sağlanması gerekmektedir. Bu bölümde, yukarıda menfi tespit kapsamında değerlendirilemeyeceği sonucuna ulaşılan iş ve inşaat makinelerine ilişkin satış adetlerinin derlenerek İmderonline platformu üzerinden paylaşılacağı Aylık Rapor ve Çeyreklik Rapor'un, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan bu koşulları sağlayıp sağlamadığı dört başlık altında incelenmiştir.

(a) Malların Üretim veya Dağıtımı ile Hizmetlerin Sunulmasında Yeni Gelişme ve İyileşmelerin ya da Ekonomik veya Teknik Gelişmenin Sağlanması

- (106) Bireysel muafiyet değerlendirmesinde aranan bu ilk olumlu koşulun sağlanıp sağlanmadığının tespiti ve hangi hallerin etkinlik kazanımı sağladığı somut olayın özelliklerine göre değerlendirilmektedir. Rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmanın muafiyet korumasından faydalanabilmesi için öncelikle rekabet üzerindeki olumsuz etkisini bertaraf edebilecek düzeyde bir etkinlik kazanımı sunabilmesi gerekmektedir. İlgili bentte kastedilen iyileşme ve gelişmelerin, sadece teşebbüslerin kendi açılarından sağlayacakları menfaat veya kazanç şeklinde değil, aynı zamanda bunların ekonomiye yapacakları somut katkı şeklinde anlaşılması gerekmektedir. Bu kapsamda somut olayın özelliklerine göre değişmekle birlikte genel olarak, üretim ve dağıtım maliyetlerinin düşürülmesi, kalitenin artırılması, malın arzında devamlılığın sağlanması, yeni piyasalara girişin kolaylaştırılması ve yeni ürünlerin ya da üretim tekniklerinin bulunması hallerinde bu koşulun sağlandığı kabul edilmektedir. Muafiyetin

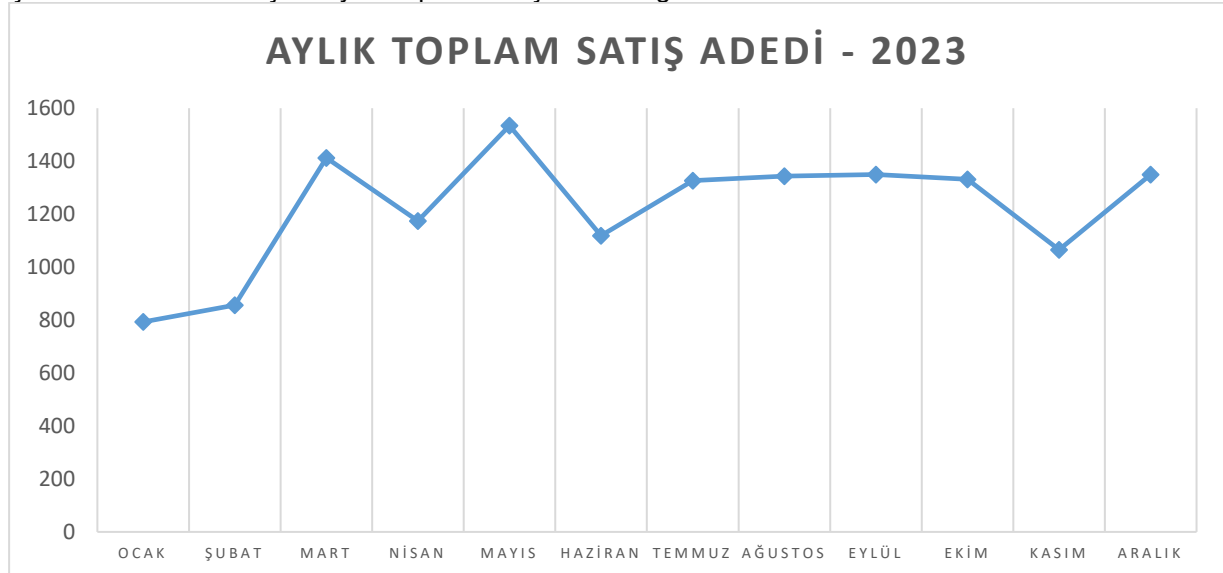
Genel Esaslarına İlişkin Kılavuz'un (Muafiyet Kılavuzu) 36. paragrafında da, daha iyi üretim planlaması yapabilme, stok tutma maliyetlerini azaltma ve daha yüksek kapasite kullanım oranlarına erişimin, maliyetlerin azalması yönünde etkinlik doğurabileceği ifade edilmektedir.

- (107) Bildirim Formu'nda bireysel muafiyetin bu ilk şartı ile ilgili olarak Aylık Rapor ve Çeyreklik Rapor'da paylaşılması öngörülen bilgiler ile öncelikle teşebbüslerin pazarın büyüklüğü, bu pazardaki konumları gibi hususlarda bilgi sahibi olmasının sağlanacağı, bu şekilde teşebbüslerin, pazarda kendilerini daha doğru konumlandırabileceği ve daha rasyonel kararlar alabilecekleri ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra, ham madde planlaması için sağlıklı pazar öngörüsüne sahip olunacağı, temin süreleri uzun olan ithal ürünler için doğru öngörü ile planlamalar yapılabileceği, inşaat sektöründe makine yokluğundan dolayı projelerde yaşanabilecek aksamaların ve yatırım kayıplarının önüne geçileceği, pazardaki büyüme fırsatlarının tespit edilebileceği ve sağlıklı Ar-Ge yatırımı yapılmasının sağlanacağı belirtilmiştir. Neticede, teşebbüslerin pazardaki arz ve talep düzeyine yönelik olarak bilgi sahibi olacakları, bu çerçevede üretim, satış ve dağıtım planlamalarını iyileştirerek etkinlik kazanımları sağlayabilecekleri hususu dile getirilmiştir.
- (108) İMDER-II kararında, Aylık Rapor'da yer alan bilgilerin ay bazında paylaşılmasının pazarın yapısına özgün niteliklerden ileri geldiği değerlendirilmektedir. Öyle ki, iş ve inşaat makinelerinin kullanıldığı sektörlerde ihale usulünün yaygın olması nedeniyle talebin yapısının ve teşebbüslerin satış adedi verisinin sürekli bir biçimde değişiklik gösterdiği, makine ve yedek parça üreticilerinin ham madde ve üretim planlamalarının 6 ay ila 1 yıllık bir ön hazırlık aşaması gerektirdiği, söz konusu hazırlık aşaması için talebin doğru analiz edilmesinin gerekli olduğu, ilgili pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin ürünleri teslim etme sürelerinin birbirinden farklı olduğu, ithalatçılar için teslimat süresinin ürünün ithal edildiği ülkeye göre 1-2 aylık eklemeler gerektirebildiği, bu sürelerin yerli üreticiler için ise stok durumuna bağlı olarak 1-2 hafta alabildiği, küresel çaplı tedarik sorunları da göz önüne alındığında sağlıklı stok yönetimi yapabilmek için doğru öngörü ve planlamaların sektöre ilişkin verilerin kısa aralıklar ile analiz edilmesine bağlı olduğu, sadece distribütörlerin değil yerli üreticilerin de makinelerin önemli bileşenlerini ithal ettiği göz önünde bulundurulduğunda raporlamanın daha uzun süreleri kapsamı halinde sipariş, sevkiyat ve üretim gibi süreçlerde alınması gereken aksiyonların gecikeceği ve talepte yaşanacak bir artışa etkin bir şekilde cevap verebilme imkânının ortadan kalkacağı ifade edilmektedir. Kararda bu hususa örnek olarak, Mart ayında 100 adet satılan paletli ekskavatörün, Nisan ayında 300 adede çıktığı, Mayıs ayında da 340 adede çıktığı, dolayısıyla artışın süreklilik arz ettiği gözlemlenebilirse, Ağustos-Eylül ayındaki ithalat ve üretim süreçlerinin talepteki artış doğrultusunda planlanabileceği verilmektedir. Sektöre ilişkin verilerin yokluğunda ise belirli bir tonaj ve nitelikteki makine talebini öngöremeyen teşebbüslerin, başta talepte yaşanabilecek değişikliklere göre kendilerini adapte etme, bunun yanı sıra pazarın rekabetçi yapısını sürdürme olanağı bulamayacağı ifade edilmektedir.
- (109) Aynı kararda, pazardaki adetsel hareketlerin aylık olarak izlenmesi sonucunda, teşebbüslerin pazarın geneli veya spesifik olarak belli ürünlere olan talebin hangi ivmede arttığı veya azaldığını dönemsel olarak takip edebilmeleri ve buna göre talep planlamasını en doğru şekilde yapılabilmelerinin mümkün olacağı, söz konusu paylaşımların, özellikle stok siparişlerinin aylık olarak girildiği sistemlerde, stok yönetiminin doğru şekilde yapılması ve atıl stoklardan kaynaklanabilecek maliyetlerin bertaraf edilerek, müşteri taleplerinin etkin bir şekilde karşılanmasının sağlanmasına

hizmet edeceği belirtilmektedir. Bu kapsamda stok yönetimindeki etkinliğin yalnızca miktar açısından değil, müşterilerin taleplerindeki trendin takibi ile pazarın ihtiyaçlarına uygun model dağılımının doğru sağlanmasına da imkân tanıyacağı ifade edilmektedir. Bu şekilde aylık raporların analizi sonucunda, müşterilerin taleplerine uygun makine bulunurluğunun en etkin ve hızlı şekilde sağlanmasının mümkün olabileceği vurgulanmaktadır.

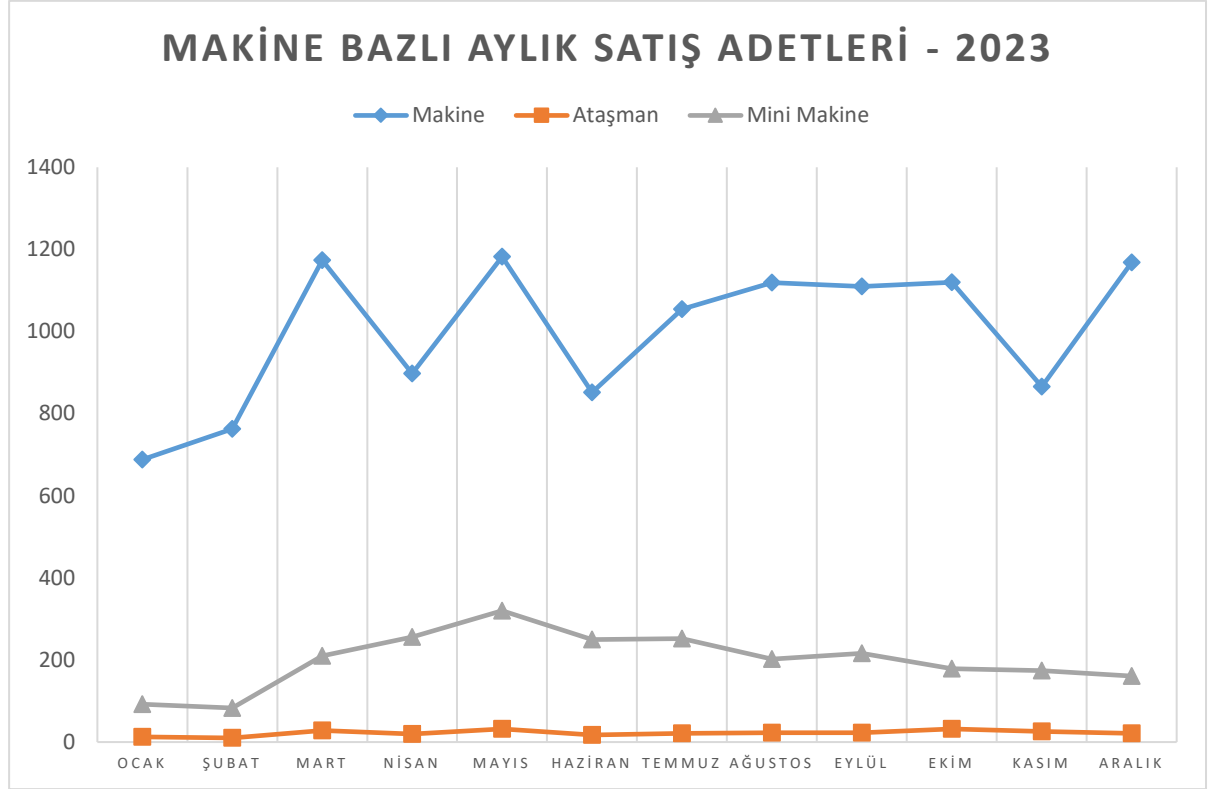
- (110) İMDER tarafından aylık raporlara ilişkin olarak beklenen etkinliğin sağlanamadığı ileri sürülmüştür. Başvuruda, İMDER-II kararı ile bireysel muafiyet tanınan Aylık Rapor'un en az beş teşebbüsün katılması ve katılımcıların konsolide veriler içindeki ağırlığının %25'in üzerinde olmaması koşulu nedeniyle bilgi paylaşımının oldukça sınırlı bir şekilde cereyan ettiği, bu nedenle üye teşebbüsler tarafından makine stok planlaması yapılamaması ve müşterilere alternatif ürünler sunulamaması sebebiyle arz ve talep eşleşmesinin gerçekleştirilememesi sonucunun ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Bu durumun ise Uzak Doğu'dan yüksek miktarlar ile ihraç edilen makine ve ekipmanların karşısına, sektör olarak rekabeti pozitif anlamda tesis edecek ürünlerin koyulamamasına neden olduğu belirtilmektedir. Bununla birlikte, iş ve inşaat makineleri pazarının istikrarsız bir yapıda olduğu, aylık satış adedi bilgilerinin ay bazındaki değişimlerinin yüksek olduğu, satışlardaki düşüşün talebin genel düşüşü ile mi yoksa rakiplerin fiyatlamaları ile mi ilişkili olduğunun anlaşılamadığı ifade edilmiştir. (.....) tarafından gönderilen cevabi yazıda da aylık raporlarda birçok ürün grubuna ilişkin olarak sınıf ve büyüklük alt kırılımları hakkında satış adedi bilgilerinin paylaşılamamasının üretim, sipariş ve yatırım planlamalarının etkin bir şekilde oluşturulamaması sonucunu doğurduğu ileri sürülmektedir. Bu kapsamda pazarın satış adetleri doğrultusunda seyreden yapısı aşağıda ele alınacaktır.
- (111) İMDER tarafından 2023 yılı içerisinde yayımlanan aylık raporlarda yer verilen aylık toplam satış adetleri ile makine ürün grubu bazında aylık satış adetleri aşağıdaki şekildedir:

Şekil-2: 2023 Yılına İlişkin Aylık Toplam Satış Adedi Bilgileri

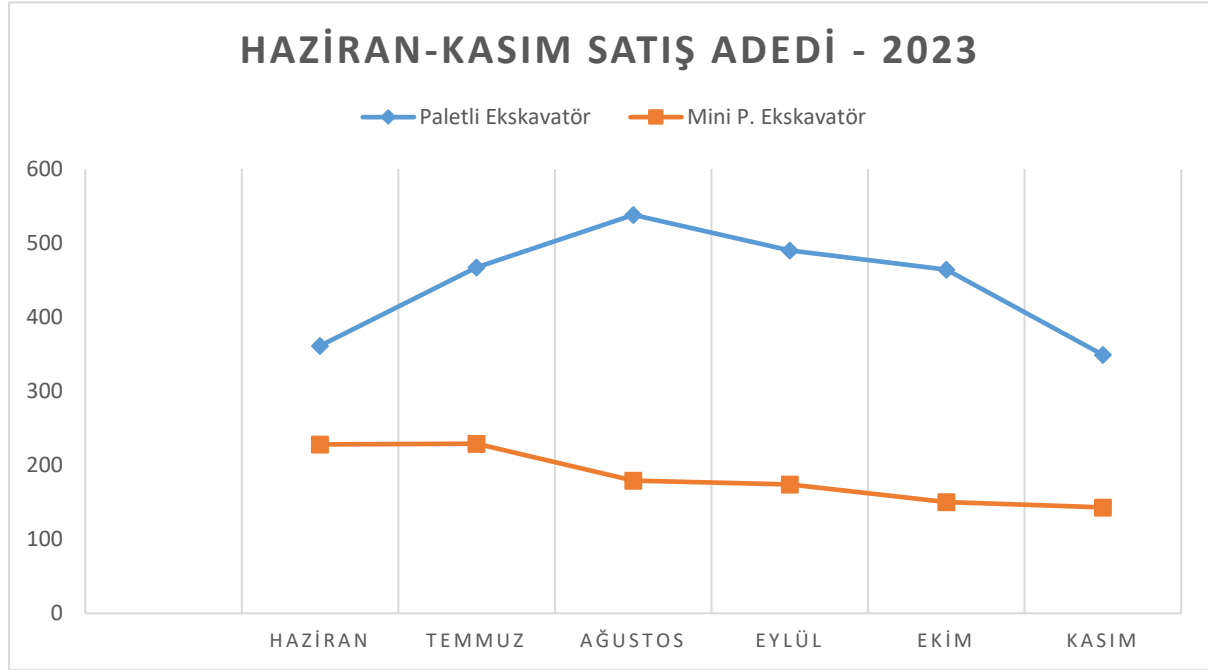
Kaynak: Bildirim Formu

Şekil-3: Makine Ürün Grupları Bazında 2023 Yılına İlişkin Aylık Satış Adedi Bilgileri

- (112) Bildirim Formu'nun ekinde yer verilen 2023 yılına ilişkin aylık raporlar incelendiğinde, sınıf grubunda yer alan bazı ürünler bakımından katılımcı sayısı ile konsolide veri içerisindeki oran koşullarının sağlandığı ve bu ürünlerin satış adedi bilgilerine raporlarda yer verildiği görülmektedir. 2023 yılı içerisinde yayımlanan raporlarda, makine grubu içerisinde yer alan Paletli Ekskavatör sınıfı ile Mini Makine grubu içerisinde Mini P. Ekskavatör sınıfına ilişkin satış adedi bilgilerinin Haziran ayından Kasım ayına kadar üst üste altı ay boyunca yayımlanabildiği görülmekte olup bilgiler şu şekildedir:

Şekil-4: 2023 Yılı Haziran ve Kasım Ayları Arasındaki Döneme İlişkin Paletli Ekskavatör ve Mini P. Ekskavatör Sınıflarının Satış Adedi Bilgileri

Kaynak: Bildirim Formu

- (113) Şekil-2, Şekil-3 ve Şekil-4 incelendiğinde, başvuruda ve pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin cevabi yazılarında belirtildiği üzere iş ve inşaat makineleri pazarının genel itibarıyla istikrarsız bir yapıda olduğu görülmektedir. Satış adedi sayılarının fazla olması nedeniyle Mp*oakine ürün grubuna ilişkin satış adetlerinin toplam satış adetleri ile uyumlu bir seyir izlediği görülmekle birlikte, gerek Şekil-3'te yer alan Ataşman ve Mini Makine ürün gruplarının gerekse Şekil-4'te yer alan Makine ürün grubu içerisindeki Paletli Ekskavatör sınıfı ile Mini Makine ürün grubu içerisinde yer alan Mini P. Ekskavatör sınıfına ilişkin satış adetlerinin düzensiz bir seyir izlediği anlaşılmaktadır. Diğer yandan, sınırlı sayıda ürün grubu bakımından teşebbüslerin yayımlanan aylık raporları dikkate alarak üretim, sipariş ve yatırım planlamasında bulunabileceği değerlendirilmektedir. Nitekim, sektörde faaliyet gösteren teşebbüs ve teşebbüs birliklerinin cevabi yazılarında da genel itibarıyla aylık raporların yerli ve yabancı yatırımlar için önemli bir veri teşkil ettiği belirtilmektedir.
- (114) İMDER tarafından gönderilen cevabi yazıda, katılımcı sayısı ile katılımcıların konsolide veri içerisindeki ağırlık oranının başvuru doğrultusunda güncellenmesi ile daha fazla ürün grubuna ilişkin satış adedi bilgilerinin yayımlanabileceği, böylelikle teşebbüslerin pazarın büyüklüğü, pazardaki konumları gibi hususları değerlendirerek yeni büyüme fırsatlarını tespit edebileceği ve en nihayetinde üretim, sipariş ve yatırım planlamalarını organize edebileceği belirtilmektedir. İlaveten, ithal edilen makinelerin teslim alınma sürelerinin dört ila beş ay sürdüğü ve bu nedenle hızlı aksiyon alınmasının önemli olduğu, aylık satış adedi bilgilerinin piyasa ihtiyaçlarının öğrenilmesi ve siparişlerin verilmesi bakımından teşebbüsler için etkinlik sağladığı ileri sürülmektedir.
- (115) Diğer yandan, İMDER-II kararı ile bireysel muafiyet tanınan Aylık Rapor'da yayımlanan bilgilere yönelik olarak 24 üye teşebbüsün AMATİS'e veri sağladığı, geri kalan 26 üye teşebbüsün ise mevcut uygulamaya katılım sağlamadığı belirtilmektedir. Bu hususun aylık raporların kapsayıcılığını sınırlandıracağı düşünülebilecek ise de İMDER tarafından

yapılan açıklamada, bilgi paylaşımında bulunmayan teşebbüslerin yedek parça ve komponent satışı alanında faaliyet gösterdiği ve bu alanların uygulamadaki ürün grupları arasında yer almadığı belirtilmiştir.

- (116) Aylık Rapor'a ilişkin olarak en nihayetinde iş ve inşaat makinelerinin pazar yapısına özgü nitelikler sebebiyle bu makinelerin kullanıldığı sektörlerde talebin yapısı ve teşebbüslerin satış adedi verilerinin sürekli bir biçimde aydan aya değişiklik gösterdiği, satış adedi verilerinin aylık dönemlerde derlenmesinin en temel sebebinin, talebin etkin bir şekilde karşılanması olduğu ve pazarın yapısı uyarınca, sözü edilen etkinliklerin ancak pazardaki değişikliklerin en azından birer aylık dönemlerle takip edilmesi durumunda sağlanabileceği, İMDER-II kararında hükmolunan en az beş teşebbüsün katılım sağlaması ile katılımcıların hiçbirinin konsolide veri içerisindeki ağırlığının %25'in üzerinde olmaması koşulunun en az üç teşebbüsün katılım sağlaması ile katılımcıların hiçbirinin konsolide veri içerisindeki ağırlığının %40'ın üzerinde olmaması şeklinde değiştirilmesinin, oluşması beklenen etkinlik kazanımını destekleyeceği değerlendirilmektedir.
- (117) Bildirim Formu'nda, Çeyreklik Rapor'da yer alan il bazındaki bilgiler sayesinde ise hangi pazarlarda ne tür makinelere yönelik ihtiyaçların daha fazla olduğuna ilişkin veriler dikkate alınarak pazarlama aktivitelerinin ilgili bölgelerde geliştirilebileceği ifade edilmektedir. Bu hususa ilişkin olarak İMDER-II kararında, il bazlı bilgiler ile satış gerçekleştirilen ildeki potansiyel değerlendirilerek; yeni bölge, şube, bayi, satış sonrası hizmet müdürlüklerinin açılması, mevcut yapılanmada istihdamın sağlanması ya da güçlendirilmesi şeklinde aksiyonlar alınabileceği belirtilmektedir. İllere göre talep analizi yapılarak ihtiyacın olduğu bölgelere makine, yedek parça, servis sevkiyatı ve planlaması ile uygun envanter hazırlığının daha sağlıklı yapılabilmesi, böylece son kullanıcının aldığı ürün ve servisle ilgili bir gecikme ve eksiklik yaşamaması ve dolayısıyla hizmet kalitesinin artmasının sağlanacağı ifade edilmektedir. Kararda örnek olarak, Aydın ilinde artan yüksek tonajlı ekskavatör talebinin, bu tonajdaki makinelerin ve yedek parçaların İzmir'de konumlandırılması ve satış sonrası ağının güçlendirilmesi açısından yol gösterici olacağı, teşebbüslerin bu bölgede satış sonrası hizmetlerini artırma yönündeki güdülerinin artacağı dile getirilmektedir.
- (118) Yine, dosya konusu başvuruda da teşebbüslerin potansiyeli yüksek bölgelerde tam teşekküllü servis ve satış şubeleri yatırımlarının yoğunlaştığı, bu durumun ilgili bölgelerde yeni istihdam alanları oluşturduğu ve yedek parça stoklamalarının daha doğru yapılarak makinelerin parça bulunamaması nedeniyle çalışamaz durumda kalmalarının önüne geçildiği belirtilmektedir. "Sektör Hakkında Bilgi" başlığı altında da değinildiği üzere iş ve inşaat makineleri, bayındırlık, inşaat, altyapı, üstyapı, madencilik, taş ocakçılığı, geri dönüşüm, sanayi ve endüstri gibi alanlar için girdi niteliği teşkil etmekte olup, bu alanlardaki çıktıların artması bakımından yeni istihdam sahalarının oluşması ile bunlara yönelik bir planlama ihtiyacı doğabilecektir.
- (119) İş ve inşaat makinelerinin girdi niteliğinin bir diğer önemli sonucu ise buradaki ürünlerin sipariş ve sevkiyatının planlanmasının diğer tüm sektörlerin üretim verimliliğini doğrudan etkilemesidir. İMDER-II kararında, Yıllık Rapor-I bakımından uygulanması planlanan il bazlı bilgi paylaşımı bakımından bölgelerdeki talebin tespit edilebilmesiyle bölgesel yatırımların daha etkin yapılmasına imkân sağlanacağı, nitekim mevcut bir yapının büyütülmesi ya da yeni bir yapı kurulması için gereken yatırımın, firmaların ihtiyaç ve standartları açısından değişkenlik gösterebildiği, bahse konu yatırımların boyutu dikkate alındığında, il bazındaki raporlamaların teşebbüslerin bütçelerinin etkin kullanımı açısından büyük önemi haiz olduğu değerlendirilmiştir.

- (120) Ek olarak, bölgesel ve il bazında hacimlerin daha sık aralıklarla görülmesinin, ilgili bölgedeki son kullanıcıların hizmetine daha çok sabit servis veya gezici satış ve servis yatırımlarını yapmak konusunda yatırımcıyı cesaretlendireceği, söz konusu bilgilere daha kısa sürede ulaşılması ile teşebbüslerin bölgesel ve Türkiye genelinde çalışan makineler için gerekli yedek parça tedarik ve stoklamasının daha iyi planlanabileceği, böylelikle makinelerin atıl kalmasının önüne geçilebileceği ifade edilmektedir.
- (121) Esas itibarıyla yayımlanması planlanan Çeyreklik Rapor, hâlihazırda yayımlanmakta olan Yıllık Rapor-l'in üçer aylık dönemlere bölünerek paylaşılmasından ibarettir. Zira her iki raporda da il bazlı satış adedi bilgilerinin paylaşılması söz konusudur. Yıllık Rapor-l'in Çeyreklik Rapor adı altında üçer aylık dönemlere tasnif edilmesi ile özellikle mevsimsel koşullarının satış adetlerine olan etkisinin anlaşılabilmesi ve takip eden yıl için yatırım planlamalarının yapılmasında dönemsel koşulların dikkate alınabilmesi bakımından teşebbüsler için etkinlik sağlayacağı değerlendirilmektedir. İlaveten, Yıllık Rapor-l'de olduğu gibi Çeyreklik Rapor'da da katılımcı sayısı ile katılımcıların konsolide veri içerisindeki ağırlık oranlarına ilişkin bir koşula yer verilmediği görülmektedir. Anılan koşulların sağlanamaması nedeniyle aylık raporlarda paylaşılamayan satış adedi bilgilerinin çeyreklik raporlar ile paylaşılması durumunda özellikle sınıf ve büyüklük alt kırılımlarındaki ürün grupları hakkında teşebbüslerin pazardaki arz ve talep yapısına ilişkin olarak sınırlı bir öngöründe bulunabileceği değerlendirilmektedir.
- (122) Kılavuz'da, kıyaslamalar sonucu planlamaların daha iyi yapılması ile maliyet tasarrufu sağlanması, üretimin talebin yüksek olduğu piyasalara ya da düşük maliyetli teşebbüslere kayması, kaynak dağılımının düzelmesi ve potansiyel rakiplerin pazara girişteki risklerinin düşürülmesi, kamuya açık bilgiler ile tüketicinin araştırma maliyetlerinin azalması gibi unsurlar bilgi değişiminin etkinlik kazanımı ortaya çıkaracağı alanlar olarak sayılmaktadır. Kurulun FKB kararında⁵⁶, teşebbüslerin pazarda kendilerini daha doğru konumlandırması ve piyasa araştırma maliyetlerinin azalması şeklindeki etkinlikler 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (a) bendinde belirtilen koşulun sağlanması için yeterli görülmüştür. Yine Kurulun ODD kararında, pazarın büyüklüğü, arz ve talebin yapısı gibi hususlarda teşebbüslerin bilgi sahibi olmalarının ilgili pazarda daha etkin bir rekabetin tesis edilmesini sağlayacağı değerlendirilmiştir. Kurulun SERFED-II kararında ise sektöre ilişkin istatistiki verilerin derlenmesiyle birlikte teşebbüslerin piyasanın durumunu daha net bir şekilde görebileceği ve dolayısıyla pazardaki aksiyonlarını verimlilik ve etkinlik bakımından optimize etme şansı elde edebileceklerine değinilerek bilgi paylaşımında bulunulmasının (a) bendine uygun olduğuna hükmolunmuştur. Diğer yandan, Kurul İMDER tarafından paylaşılmakta olan ve paylaşılması öngörülen raporlara ilişkin değerlendirme yaptığı İMDER-I ve İMDER-II kararlarında da (a) bendindeki koşulların sağlandığını tespit etmiştir.
- (123) Bildirim Formu'nda da ifade edildiği üzere, iş ve inşaat makineleri pazarında hâlihazırda sağlıklı sonuçlar içeren piyasa araştırmaları bulunmamakta olup İMDER tarafından oluşturulması öngörülen raporlar ile pazardaki teşebbüsler bakımından önemli bir kaynak israfının önüne geçilebilecek ve İmderonline üzerinden piyasa araştırmasına ulaşılarak maliyet avantajı sağlanabilecektir. Bu bilgiler ışığında, Aylık Rapor ve Çeyreklik Rapor'da yer alması planlanan iş ve inşaat makinelerinin satış adedi bilgilerinin paylaşılmasının muafiyetin ilk koşulunu sağladığı değerlendirilmiştir.

⁵⁶ Kurulun 15.02.2018 tarih ve 18-05/79-43 sayılı kararı.

(b) Tüketicinin Yarar Sağlaması

- (124) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi anlamında rekabeti sınırlayıcı etkileri olan bir anlaşmanın Kanun kapsamında muafiyet alabilmesi için dikkate alınan diğer olumlu koşul, Kanun'un 5. maddesinin (a) bendinde koşul olarak getirilen mal ve hizmet sunumunda gelişme, iyileşme veya ekonomik ve teknik gelişmelerden tüketicinin de yararlanmasıdır. Bu husus, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin gerekçesinde ise *"... Bu yararlı etkilerin tüketiciye yansımayaarak sadece firma karları olarak kalması halinde muafiyet uygulanmayacaktır. Ortaya çıkan yarardan tüketicinin adil bir pay alması suretiyle rekabet hukukunun sosyal yönü de ortaya çıkmaktadır..."* şeklinde belirtilerek bireysel muafiyet ile toplumsal refah düzeyi arasındaki ilişki vurgulanmıştır. Muafiyet Kılavuzu'nda ise tüketicinin, ilgili pazardaki mal ve hizmetlerin doğrudan veya dolaylı tüm kullanıcılarını içerdiği, söz konusu ürünleri girdi olarak kullananların, yeniden satışını gerçekleştiren toptancıların ya da perakendecilerin ve bayilerin tüketici olarak tanımlanabileceği belirtilmektedir. Tüketicinin sağladığı yararın değerlendirilmesinde ise fiyatlarda yaşanan düşüş, satış sonrası hizmetlerde artan etkinlik, ürün çeşitliliği ve kalitesi, tüketicinin ürüne daha kolay ulaşabilmesi, mal veya hizmet arzında devamlılık sağlanması gibi unsurlar dikkate alınmaktadır.
- (125) Bildirim Formu'nda bu koşula ilişkin olarak sunulan ilk argüman, yukarıda vurgulandığı üzere pazarın koşullarının daha doğru şekilde tespit edilebilmesi ve bu bilgiler ışığında teşebbüsler tarafından daha rekabetçi stratejiler belirlenmesinin sağlanmasıdır. Rekabet düzeyinde sözü edilen şekilde gerçekleşecek bir artışın ise tüketiciler bakımından fiyat düşüşü, hizmet kalitesinde artış ve ürün çeşitliliği gibi yararlar sağlamanın beklendiği ifade edilmektedir. Söz konusu bilgilerin paylaşılmasının, piyasadaki üreticiler açısından doğurduğu çeşitli sonuçların da tüketici faydasına yol açacağı iddia edilmektedir. Zira bilgi değişimi sayesinde teşebbüsler üretim ve ithalat kararlarını daha rasyonel alabilecekleri için, pazardaki rekabet düzeyindeki artış üretilen/tedarik edilen ürünlerin maliyetlerinin azaltılması yönünde teşebbüsler üzerinde bir baskıya da sebep olabilecektir. Maliyetlerin azalması ise tüketicinin daha düşük fiyatlardan yararlanmasını sağlayacaktır.
- (126) Ayrıca, söz konusu raporlama faaliyetleri ile teşebbüslerce sunulan hizmetin, talebin arttığı ürünlere yoğunlaşacağı, böylece tüketici talebinin daha rekabetçi koşullarla karşılanmasının mümkün olacağı ve piyasada ürün çeşitliliği ile arz devamlılığının sağlanacağı ifade edilmektedir. Diğer yandan, tüketici talebinin yoğun olduğu ürünlere ilişkin olarak tüketici tercihlerinde rol oynayan yeni teknolojik gelişme ve Ar-Ge çalışmalarının artmasının da sağlanacağı belirtilmektedir.
- (127) Muafiyet değerlendirmesine konu raporlamalar ile tüketicilerin genel olarak yukarıda bahsi geçen faydaları elde edeceği ifade olunmakla birlikte, İMDER-II kararında da belirtildiği üzere Aylık Rapor'da satış adedi bilgisinin aylık olarak paylaşılabilmesi neticesinde, kısa aralıklarda talepteki trendin tahmin edilerek üretim-dağıtım-satış planlaması ve etkin stok yönetimi yapılabileceği, böylelikle iş ve inşaat makineleri müşteri gruplarının, makine arzının kısa zamanda artırılabilmesi nedeniyle ürün bulunurluğunda problem yaşamayacağı, özellikle planlamanın öne çıktığı inşaat sektöründe makine yokluğundan dolayı projelerde yaşanan aksamalar ve telafi edilemez yatırım kayıplarının önüne geçileceği değerlendirilmektedir.
- (128) Bu bakımdan, Aylık Rapor kapsamında elde edilecek veriler doğrultusunda ülke genelindeki satışların takibiyle teşebbüslerin farklı ürün gruplarına yönelik planlamalarının daha verimli şekilde yürütülmesinin mümkün olduğu değerlendirilmekte, bu durumun gerek bayiler gerekse nihai tüketiciler için ürün

bulunurluğu/çeşitliliği ve teslimat süresi gibi konularda fayda sağlayabileceği değerlendirilmiştir. Bu nedenle Aylık Raporu tüketiciye yararı sağlayabilecek niteliktedir.

- (129) Diğer yandan, Çeyreklik Rapor kapsamında paylaşılabilecek veriler doğrultusunda il bazlı talep değişimi de yakından takip edilebilecektir. Bu doğrultuda, teşebbüslerin üretim/dağıtım planlamalarını daha verimli şekilde yürütmeleri, kapasite kullanım oranlarını bölgesel olarak değiştirmeleri gibi faydaların ürün bulunurluğuna/çeşitliliğine ve teslimat süresine olumlu yansımalarının, ayrıca talebin arttığı ürünlerde fiyat rekabeti doğmasının tüketici faydası yaratabileceği değerlendirilmektedir.
- (130) Son olarak, Bildirim Formu'nda 06.02.2023 tarihinde gerçekleşen deprem felaketi örnek gösterilerek doğal afet durumlarında bölgelerdeki makinelerin büyüklüğünün ve bulundukları illerin bilinmesinin doğal afetlerden etkilenen vatandaşlara yardım gönderilmesi için daha planlı aksiyonlar alınması bakımından yarar sağlayacağı ifade edilmektedir.
- (131) Bu çerçevede; bilgi değişimi vasıtasıyla teşebbüslerin üretim/dağıtım faaliyetlerinde sağlanacak verimliliğin ve pazardaki veri eksikliğinin giderilmesinin ürün bulunurluğu, ürün çeşitliliği, teslimat sürelerinde azalma gibi hususlar dolayısıyla tüketicilere yansıtacağı, dolayısıyla tüm bu tespitler ışığında, Aylık Rapor ve Çeyreklik Rapor kapsamında yapılacak bilgi değişiminin tüketici yararı sağlayabilecek nitelikte olduğu kanaatine ulaşılmıştır.

(c) İlgili Piyasanın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması

- (132) Muafiyet kararı verilmesi için aranan bu ilk olumsuz şarta göre, muafiyete konu anlaşmanın; ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmasına neden olmaması, bir başka deyişle sağlanan ekonomik gelişme veya fayda ile tüketicinin bundan yarar sağlaması durumlarının, rekabetin ortadan kaldırılması sonucunda elde ediliyor olmaması gerekmektedir. Muafiyet Kılavuzu'nda da belirtildiği üzere, bu şartı değerlendirirken esas olan, ilgili pazardaki rekabetçi sürecin devamlılığıdır. İlgili pazarda rekabetin ortadan kalkması durumunda, kısa vadede elde edilen etkinlik kazanımları ile inovasyonun azalması, fiyatların yükselmesi ve kaynakların etkin kullanılmaması gibi uzun vadeli olumsuz etkiler dengelenemeyecektir.
- (133) İlgili pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması şartının değerlendirilmesinde dikkate alınması gereken başlıca hususların; pazarda hâlihazırda giriş engellerinin olup olmadığı, piyasaya giriş maliyetleri, pazarda faaliyet göstermek için gerekli minimum etkin ölçek, pazara giriş yapacak potansiyel teşebbüslerin özellikleri, alıcıların piyasadaki konumu ve rekabet oluşturma güçleri, pazarda hâkim durumda olan bir teşebbüsün bulunup bulunmadığı ve pazardaki yerleşik teşebbüslerin yeni giriş yapacak teşebbüslere muhtemel rekabetçi tepkileri, pazarın yapısı ve gelişimi, tüketici tercihlerinin ne ölçüde kısıtlandığı şeklinde sıralanması mümkündür.
- (134) İş ve inşaat makineleri pazarına giriş yapmak isteyen teşebbüslerin ilk olarak inşaat makineleri imalatı veya satışı için "Makine İmalat veya Satış Yetki Belgesi" alması gerekmektedir. Bu yetki belgesi temin edildikten sonra, üretilen veya satılan makinelerin Türk Standartları Enstitüsü tarafından akreditasyon işlemleri sonuçlandırılmalıdır. Akreditasyon sürecini takiben, Ticaret Bakanlığı tarafından düzenlenecek faaliyet belgesi ile teşebbüsler piyasada serbestçe iş ve inşaat makinesi üretebilecek, ithalat ve/veya ihracat gerçekleştirebilecektir. Bahse konu yasal düzenlemelerin, önemli bir giriş engeli teşkil etmediği değerlendirilmektedir. Nitekim

ilgili mevzuat hükümlerine uyum sağlayabilen herhangi bir teşebbüsün sektörde faaliyet göstermesinin mümkün olduğu görülmekte, dolayısıyla iş ve inşaat makineleri sektörüne yönelik getirilmiş olan yasal düzenlemelerin pazara girişleri zorlaştırdığı ve/veya kısıtladığından bahsedilemeyecektir.

- (135) Diğer yandan, sektör özelinde makine ve ekipman maliyetleri, nitelikli iş gücü ve teknik personel istihdam zorunluluğu, tam donanımlı servis ağı ihtiyacı ile sektördeki makinelerin hacmen ve cismen büyük olmasından kaynaklı bakım, dağıtım ve işletme maliyetlerinin de yüksek olduğu dikkate alındığında⁵⁷ giriş maliyetinin yüksek olduğu, bunun da minimum etkin ölçeği artırdığı ve pazara girişi bu anlamda zorlaştırabileceği değerlendirilmektedir. Ek olarak, alıcılar nezdinde sektördeki marka bilinirliği ve marka güveni önem arz etmekte olup sektöre giriş yapmayı planlayan teşebbüsler bu anlamda da zorluk yaşayabilecektir.
- (136) Bildirim Formu'nda ise, son üç yıl içerisinde iş ve inşaat makineleri pazarına giriş yapan teşebbüslerin bulunduğu ifade edilmiştir. Başvuruda yer verilen teşebbüslere pazara giriş imkânlarına yönelik olarak görüşleri sorulmuş olup, gönderilen cevabi yazılarda pazara giriş yapılmasının önünde yasal bir engel bulunmadığı, ancak pazara girişlerin maliyetli olduğu belirtilmiştir. Öyle ki, (.....) tarafından gönderilen cevabi yazıda sektöre giriş yapılmasının kârlılık açısından cazip olmadığı da ileri sürülmüştür. Bu hususlar ile "Sektör Hakkında Bilgi" başlığı altında yer alan açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde, her ne kadar pazara giriş maliyeti yüksek olsa da pazara girişin önünde önemli bir engel olmadığı değerlendirilmektedir. Nitekim pazarda ithalat yoluyla faaliyet gösterilebilmesi de mümkündür.
- (137) İş ve inşaat makineleri sektöründe faaliyet gösteren teşebbüsler genel itibarıyla inşaat, madencilik, ulaştırma altyapıları, ağır sanayi, tarım, geri dönüşüm, savunma sanayi, havacılık ve turizm gibi sektörlerdeki alıcılardan oluşmaktadır. Özellikle toplu alım yapan alıcılar, pazarlık gücünü önemli ölçüde ellerinde bulundurmaktadırlar. Bu makinelerin uzun süreler ile kullanılması ve yatırım malı niteliğinde olması nedeniyle, kamu ve özel sektör alımları genellikle ihale yöntemiyle gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, artan rekabet ortamında standartların belirleyiciliği alıcıların pazarlık gücünü daha da artırmaktadır. Bu nedenlerle, sektörde alıcıların pazarlık gücü oldukça yüksektir. Sektörde pazarlık gücü yüksek olan güçlü alıcıların varlığı sektöre yeni girişleri destekleyebileceği gibi bu anlamda pazara girişi de kolaylaştırabilecektir. Bu anlamda sektörün rekabetçi olduğu değerlendirilmektedir.
- (138) Bildirim Formu'nda, muafiyet başvurusuna konu raporlama faaliyetlerinin rakipler arasında bir kısıtlama getirmediği, söz konusu faaliyetler sonucunda rekabetin sınırlandırılmasının aksine teşebbüslerin faaliyetlerinin verimliliği ve potansiyel müşteri tercihlerine ilişkin daha sağlıklı bilgiler elde edebilecek olmaları sonucunda ürün ve hizmetlerin kalitesinde yaşanması öngörülen artışlarla ilgili pazardaki rekabetin gelişeceği ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra söz konusu uygulamaya ilişkin herhangi bir yaptırım mekanizmasının bulunmadığı, bir diğer ifadeyle, raporlama faaliyetlerine İMDER üyelerinin katılıp katılmama konusunda serbest oldukları ve bu kapsamda sektörde faaliyet gösteren teşebbüslere herhangi bir kısıtlama getirilmediği hususları dile getirilmektedir. Nitekim AMATİS tarafından gönderilen cevabi yazının ekinde yer alan ham veriler incelendiğinde de gerek veri paylaşan teşebbüslerin sayısının gerekse teşebbüslerin veri girişi yaptığı ürün gruplarının değişkenlik arz ettiği anlaşılmaktadır.

⁵⁷https://www.makfed.org/pdf/insaatMadencilikveMakineSektorleriEtkilesimiRaporu_2021.pdf?utm
(Erişim Tarihi: 15.01.2025)

Aşağıda, Ocak-2023 ve Mart-2024 raporları bakımından değişkenlik arz eden bazı sınıflara yer verilmektedir.

Tablo-14: Ocak-2023 Raporu ve Mart-2024 Raporu Bakımından Veri Girişinde Bulunulan Bazı Sınıflar

Sınıf	Ocak-2023 Raporu İçin Veri Girişi Yapan Teşebbüs Sayısı	Mart-2024 Raporu İçin Veri Girişi Yapan Teşebbüs Sayısı	Her İki Rapor İçin Veri Girişi Yapan Teşebbüs Sayısı
Grayder	(.....)	(.....)	(.....)
Kaya Kamyonu	(.....)	(.....)	(.....)
MİNİ P. Ekskavatör	(.....)	(.....)	(.....)
Mini Yükleyici	(.....)	(.....)	(.....)
Paletli Ekskavatör	(.....)	(.....)	(.....)
Skid Steer Loader	(.....)	(.....)	(.....)
Kaynak: AMATİS Tarafından Gönderilen Cevabi Yazı			

- (139) Tablo-14'ten anlaşılabacağı üzere teşebbüsler birçok ürün grubuna ilişkin olarak düzenli şekilde veri girişinde bulunmadığı gibi veri girişinde bulunan teşebbüsler de değişebilmektedir. Dolayısıyla, başvuru konusu raporlarda yayımlanan satış adedi bilgilerinin ilgili piyasanın önemli bir bölümüne yönelik rekabete ilişkin koordinasyon doğuracak ölçüde istikrarlı bir yapıyı haiz olmadığı görülmektedir. Ayrıca bu bilgilerin rekabete duyarlı oldukları söylenebilecekse de fiyat, maliyet ve geleceğe yönelik stratejiler gibi bilgilere kıyasla ilgili pazardaki rekabeti olumsuz etkileme ihtimallerinin daha düşük olduğu değerlendirilmektedir.
- (140) Verilerin paylaşımı bağımsız bir üçüncü taraf vasıtasıyla gerçekleştirilecek, imzalanan gizlilik sözleşmesi kapsamında toplulaştırılmamış herhangi bir verinin rakiplerce elde edilmesi riski bertaraf edilecektir.
- (141) Başvuru konusu bilgi değişiminin gerçekleştirileceği pazardaki ürünlerin homojen olmamaları, fiyat ve kalite bakımından çeşitlilik arz etmeleri, piyasadaki rekabetin, kalite, etkin bir pazarlama, değişen talebe hızlı yanıt verme, yeni model geliştirme yeteneği ve ürün çeşitliliği gibi kriterlere göre şekillenmesi gibi hususların varlığı göze alındığında mezkûr bilgi değişiminin rekabeti ortadan kaldırmaya yönelik potansiyelinin sınırlanacağı, dolayısıyla 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (c) bendindeki koşulun karşılandığı değerlendirilmiştir.

(d) Rekabetin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

- (142) Bir anlaşmanın bireysel muafiyet alabilmesi için gerekli bu son koşulda, anlaşmadan ilk iki olumlu koşuldaki yararların elde edilmesi için daha az rekabeti sınırlayıcı bir yöntemin söz konusu olmaması gerektiği belirtilmektedir. Bu koşul altındaki değerlendirmelerde genel olarak bilgi değişimine konu verilerin, elde edilecek faydaların sağlanması için zorunlu olup olmadığı dikkate alınacaktır.
- (143) Bildirim Formu'nda muafiyetin bu son şartı ile ilgili olarak etkinlik kazanımlarının ve tüketici faydalarının elde edilebilmesi için pazarın yapısını ve büyüklüğünü ortaya koyacak bilgilerin paylaşılmasının zaruri olduğu, pazar hakkında öngörude bulunmayı kolaylaştıracak bu tür bilgiler arasında fiyat, maliyet gibi bilgiler bulunmasına rağmen, İMDER tarafından yayımlanacak raporlarda bu amacın elde edilebilmesi adına yalnızca satış adedi bilgilerine yer verilmesinin tercih edildiği, üye teşebbüslerin

pazarın yapısını gözlemleyebilmeleri için bu bilgilere erişmelerinin yeterli olduğu ve hazırlanan raporlarda rekabetin zorunlu olandan fazla kısıtlanmasına yol açabilecek türde bilgilerin yer almadığı ifade edilmekte olup ayrıca rekabetin zorunlu olandan daha fazla kısıtlanmadığını gösteren bir diğer hususun da, hazırlanan raporların yalnızca geçmiş bilgiler bakımından derlenmesi olduğu vurgulanmaktadır. Pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin proje anlaşmaları da genellikle ihale usulü gerçekleştirildiğinden ve her bir projeyi farklı teşebbüsler üstlenebildiğinden geçmiş satış adedi verilerinin ileriye dönük stratejik öneme sahip olmadığı ifade edilmektedir.

- (144) Gerek Çeyreklik Rapor gerekse Aylık Rapor incelendiğinde bilgi değişiminin satış adetleri ile sınırlı tutulduğu, bu anlamda veri setine stratejik ticari verilerden yalnızca birinin dâhil edildiği anlaşılmaktadır. Yine, rekabetin zorunlu olandan fazla sınırlanmaması açısından önem taşıyan diğer bir unsur da bilgi değişimi kapsamında yalnızca geçmiş tarihli verilerin paylaşılacak olmasıdır. Diğer yandan, gerek Çeyreklik Rapor'un gerekse Aylık Rapor'un bilginin toplulaştırma ve/veya eskitilmesi derecesi açısından ayrı ayrı incelenmesi gerekmektedir.
- (145) Çeyreklik Rapor'a bakıldığında bu raporun İMDER-II kararında muafiyet tanınan Yıllık Rapor-I ile aynı verileri içerdiği fakat Çeyreklik Rapor'un üç aylık verilerin üç ay eskitilmesi ile yayımlanacağı görülmektedir. Diğer bir deyişle Çeyreklik Rapor'da, üç aylık iş ve inşaat makinelerine ilişkin satış adedi verilerinin teşebbüs özelinde veri içermeyecek şekilde, il bazında ve üç ay eskitilerek paylaşılması söz konusudur. Bu anlamda İMDER-II kararında muafiyet tanınan bilgi değişimin daha güncel bir veriyi içerecek şekilde paylaşılacağı anlaşılmakta, anılan güncellenmenin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (a) ve (b) bentlerinde yer alan faydalar açısından zorunlu olup olmadığı sorusu gündeme gelmektedir.
- (146) Bu kapsamda İMDER'den, daha güncel bir veriye neden ihtiyaç duyulduğu, başvuru konusu bilgilerin değişiminin yukarıda ele alınan faydalar için zorunlu olup olmadığı konusunda görüşleri sorulmuştur. Yapılan açıklamada; hâlihazırda il bazlı raporların görüntülenebilmesi için belirlenen zaman aralığının uzun olmasının, teşebbüslerin il ve bölge bazındaki satış ve satış sonrası kadroları veya bayi yapılanması hususlarında istihdam planlamasını yapamamasına, bölgedeki satışların bilinmemesi sebebi ile de potansiyelin anlaşılamamasına neden olduğu ifade edilmiştir.
- (147) Ayrıca sunulan bilgilerden belirli bir tonaaj ve nitelikteki makine talebinin arttığını gören teşebbüslerin, bu ürüne odaklanarak daha fazla adette üretim yapabilecek veya sipariş verebilecekleri, ithal edilen makinelerle ilgili sipariş pazarlıklarının yılbaşında yapılarak planlandığı ve genelde her çeyrek sonunda revize edildiği anlaşılmaktadır. Diğer bir deyişle çeyreklik verilerin satış adedi trendinin doğru analiz edilmesiyle yapılacak pazara giriş hamle ve stratejileri açısından önem taşıdığı görülmektedir. Nitekim pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerden toplanan görüşlerde de yıllık verilerin güncel olmaması sebebiyle yatırım kararlarına etkisinin olmadığı, İMDER tarafından yayımlanan verilerin güncelliğini yitirdikten sonra paylaşıldığı gibi görüşlere rastlanmaktadır.
- (148) Özetle, İMDER-II kararı sonrasında yıllık verilerin paylaşımının teşebbüsler adına beklenen faydayı doğurmaktan uzak kaldığı, bu sebeple bilgi değişiminden doğması beklenen etkinlikler adına daha güncel bir satış verisinin paylaşımının gerekli olabileceği görülmekte; Çeyreklik Rapor kapsamında teşebbüs bazında bilgi bulunmaması, pazarın istikrarsız ve karmaşık yapısı ve geçmişe ait verilerin üç ay eskitilerek paylaşılması göz önünde bulundurulduğunda, söz konusu bilgilerin paylaşımının rekabetin kısıtlanması açısından zorunlu olanın ötesine geçmeyeceği,

Çeyreklik Rapor'un 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (d) bendinde düzenlenen rekabetin zorunlu olandan fazla kısıtlanmaması koşulunu karşıladığı değerlendirilmektedir.

- (149) Başvuru kapsamındaki diğer rapor olan Aylık Rapor'un da ayrıca incelenmesi gerekmektedir. Başvuru sahibince, Kurulun İMDER-II Kararı ile Aylık Rapor'un en az beş katılımcı verisi içerecek ve katılımcıların hiçbirinin verisinin konsolide veri içerisindeki ağırlığının %25'i geçmeyecek şekilde paylaşıldığı; ancak mevcut durumda sınıf, büyüklük gibi alt kırılımlarda bahsi geçen eşikler sağlanamadığı için paylaşım yapılamadığı ve bu durumun ilgili raporun paylaşılması ile elde edilecek etkinlik ve fayda kazanımlarına engel olduğu ifade edilmektedir. Bu kapsamda en az üç katılımcı tarafından sağlanan ve katılımcılardan hiçbirinin verisinin konsolide veri içerisindeki payının %40'ın üzerinde olmadığı verilerin paylaşılması halinde teşebbüslerin pazarın büyüklüğü, pazardaki konumları gibi hususlarda bilgi sahibi olarak pazarda kendilerini doğru konumlandırarak rasyonel karar alabilecekleri belirtilmektedir. Ayrıca, aylık olarak paylaşılan satış adedi bilgileri doğrultusunda teşebbüslerin üretim yatırımlarını farklı makine gruplarına kaydırabilecekleri ifade edilmektedir.
- (150) Anlaşılacağı üzere İMDER-II kararında muafiyet tanınan bilgi değişimi, dosyaya konu başvuruda verinin toplulaştırma derecesinin düşürülmesiyle güncellenmek istenmektedir. Bilginin toplulaştırılmış olması özellikle muafiyetin üçüncü koşulu açısından önem taşırken, bilginin toplulaştırma derecesi dördüncü koşul açısından kritik önemi haizdir. Zira toplulaştırma şeklinde ifade edilen davranış bilginin kaynağının anlaşılamayacağı şekilde teşebbüslerden elde edilen verinin bir araya getirilmesini ifade etmekte, fakat bilgi ne kadar çok teşebbüsten toplanırsa ve bir teşebbüsten elde edilen verinin ağırlığı toplam veri içerisinde ne kadar düşük ise rekabetin sınırlanma derecesi o kadar azalmaktadır. Diğer bir deyişle rekabet karşıtı etki gösterme potansiyeli saptanmış bir bilgi değişiminin muafiyetin son koşulunu sağlaması için teşebbüsler mümkün olduğunca çok teşebbüsten elde ettikleri veriyi, her bir teşebbüsün toplam veri içerisindeki ağırlığına dikkat ederek paylaşmalıdır.
- (151) Nitekim geçmiş Kurul kararlarında da toplulaştırmaya yönelik asgari bazı standartlar belirlenmiştir. SEFRED-II ve İMDER-II gibi kararlarda rastlanan, elde edilen bilgilerin en az beş katılımcı verisi içerecek ve hiçbir teşebbüsün toplam verinin %25'inden fazlasını sağlamayacağı şekilde toplulaştırılmış olması standardının yeni bazı gelişmeler kapsamında düşük standartlar olarak dahi kabul edilebileceği bilinmektedir. Zira anılan kriterleri haiz FTC ve DOJ Bildirileri'nin bilgi değişimi konusunda aşırı müsamahakâr olabileceği vurgulanarak geri çekildiği ve İş Gücü Piyasalarındaki Rekabet İhlallerine Yönelik Kılavuz'da da değişime konu bilgilerin en az 10 katılımcının verisini içermesi gerektiğinin düzenlendiği görülmektedir.
- (152) Veri paylaşımına ilişkin sınırlamada en az üç teşebbüsün katılımının sağlanması ve katılımcıların hiçbirinin verisinin konsolide veri içerisindeki ağırlığının %40'ın üzerinde olmaması şeklinde yapılması planlanan değişikliğin verilerin toplulaştırılmasına yönelik standardı oldukça düşürdüğü görülmektedir. Örneğin, büyüklük alt kırılımında saptanan bir iş makinesine yönelik konsolide veride sadece üç teşebbüsün verisinin bulunduğu ve her bir teşebbüsün verisinin yaklaşık %33 oranında bir ağırlığa sahip olduğu senaryoda, verinin ilişkili olduğu ürünün ülke çapında sınırlı sayıda üreticisinin olduğu varsayıldığında değişime konu bilginin stratejik niteliği oldukça artmaktadır. Komisyon'un CEPI-Cartonboard⁵⁸ kararında da tespit edildiği üzere, bireysel

⁵⁸ Case No IV/34.936/E1 — CEPI-Cartonboard.

teşebbüslerin kimliklerinin tespit edilebilmesi riski bilgi değişimlerinin yaratabileceği rekabet karşıtı etkiler açısından önem taşımaktadır.

- (153) Anılan tespitler uyarınca rekabeti kısıtlama potansiyeli açık olan toplulaştırma yönteminin muafiyetin ilk iki olumlu koşulundaki yararların elde edilmesi için zorunlu olup olmadığı değerlendirilmelidir. "Paylaşılması Planlanan Raporların Kapsamı" başlığında yapılan çalışmada yer verildiği üzere birçok ürün grubu açısından az sayıda teşebbüs tarafından İmderonline platformuna veri girişi yapılması sebebiyle birçok alt kırılım bazında bilgi paylaşımı yapılamamaktadır. Nitekim, teşebbüslerin göndermiş olduğu ham veriler dikkate alındığında, Ocak-2023 Raporu'nda paylaşılacak üzere (.....) ayrı sınıf için teşebbüslerin veri girişinde bulunduğu, bu sınıflardan yalnızca (.....) tanesinde en az beş katılımcı şartının sağlandığı, konsolide veri içerisindeki oranın %25'i geçmemesi şartının ise hiçbir sınıf için sağlanamadığı anlaşılmaktadır. Mart-2024 Raporu'na ilişkin olarak ise (.....) sınıf hakkında veri girişi yapıldığı, bu sınıflardan yalnızca (.....) tanesi bakımından katılımcı sayısı şartının sağlandığı, konsolide veri içerisindeki oranın %25'i geçmemesi şartının ise yalnızca 2⁵⁹ sınıf için sağlandığı görülmektedir. Buna göre, yukarıda etkinlik yaratabileceği tespit edilen Aylık Rapor'un güncellenmek istenmesinin sebebi bilginin etkinlik doğurma potansiyelinin az oluşu değil, yeteri sayıda İMDER üyesinin bilgi paylaşımında bulunmuyor olmasıdır. Bu açıdan, Çeyreklik Rapor'a yönelik yapılan değerlendirmenin aksine, daha stratejik bir verinin sağlanmasına yönelik genel bir ihtiyaçtan bahsetmek mümkün değildir.
- (154) Bu anlamda en az beş katılımcı verisi içerecek ve hiçbir teşebbüsün toplam verinin %25'inden fazlasını sağlamayacağı şekilde toplulaştırılmış bir bilginin değişimi piyasada yukarıda incelenen etkinliklerin doğması için yeterlidir. Yeteri kadar teşebbüs birliği üyesinin bilgi paylaşımına veri sağlamaması, rekabet karşıtı etkiler doğurma riski daha fazla olan bir bilgi değişiminin yapılmasını zorunlu kılmamaktadır. Aksi argümanın kabulü, teşebbüs birliklerince yapılan bilgi değişimlerinde daha fazla verinin paylaşılabilmesi için her durumda en az sayıda teşebbüsçe bilgi değişiminin yapılabilmesinin önünü açacaktır. Hâlbuki muafiyetin son koşulu ile amaçlanan rekabetin mümkün olan en az seviyede sınırlandırılmasıdır. Daha fazla İMDER üyesinin veri paylaşımı yapmasının teşvik edilmesiyle sağlanabilecek çıktıların rekabeti daha fazla sınırlayan bir yöntemle gerçekleştirilmek istenmesi bu açıdan muafiyetin son koşulunun karşılanmadığının kabulünü gerektirmektedir.
- (155) Yukarıda yer verilen tespit ve değerlendirmeler ışığında, bildirim konu Aylık Rapor'un 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (d) bendinde düzenlenen rekabetin zorunlu olandan fazla kısıtlanmaması koşulunu karşılamadığı değerlendirilmiştir.

H. SONUÇ

- (156) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,
- Türkiye İş Makinaları Distribütörleri ve İmalatçıları Birliği tarafından üyeleriyle paylaşılması planlanan;
- Aylık Rapor ve Çeyreklik Rapor kapsamındaki bilgi paylaşımının 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğuna, bu nedenle aynı Kanun'un 8. maddesi çerçevesinde menfi tespit belgesi verilemeyeceğine,
 - Aylık Rapor kapsamındaki bilgi paylaşımına, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 5. maddesinde yer alan koşulların tümünü karşılamaması nedeniyle bireysel muafiyet tanınamayacağına,

⁵⁹ Mart-2024 Raporu'nda yayımlanan Paletli Ekskavatör ve Mini P. Ekskavatör sınıflarıdır.

- Çeyreklik Rapor kapsamındaki bilgi paylaşımının 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 5. maddesindeki koşulları karşıladığına, söz konusu rapora bireysel muafiyet tanınmasına

gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.